

De quatuor humoribus corporis et animæ lib. unum: existabant prædicta opuscula in Casin. bibliotheca ms. pluteo 8, ad sinistram. Passio sanctorum martyrum duodecim fratrum Beneventanorum, ad fratrem Rofridum Casin. monachum, habetur apud Ippomanum t. IV et Surium t. VII, sub die prima Septembris. » Plura alia opuscula et versus Alphani ad fidem ms. codicis, correctæ, omnibusque numeris absoluta dabit idem Joan. Baptista Mari. Quæ autem in fine de Alphano hoc laudatissimo archiepiscopo poematum auctore libuit adnotare, ne quis fallatur ex adnotatione Antonii Caraccioli in indice ad Alphanum secundum, qui immediate primo successit, falso ab ipso ascribi poemata quæ existant in bibliotheca Casin. quorum meminit Baron. t. XII, cum ex ea, quæ Petrus, Alphani synchronus, ac Chron. Casin. scripsere facile colligi potest Alphanum primum poemata dictasse. Libet etiam hic exscribere oblationem Joannis ejusdam fabriferrarii Salernitani, quam fecit ecclesiæ sanctæ Sophiæ coram Sicone comite ac judice eodem anno, ac mense Octobri, quibus Alphanus defunctus est, ubi et Alphanus ejus successor, tunc presbyter custos S. Maximi, adfuit cum aliis pluribus Salernitanis presbyteris, ecclesiarumque custodibus; sic enim se habet ab exemplari.

« In nomine Dei æterni, et Salvatoris nostri Jesu Christi. Anno ab incarnatione ejusdem 1085, temporibus domini nostri Rogerii gloriosissimi ducis, mens. Octobris, ix indicti.

« Ante me Siconem comitem et judicem venit Joannes presbyter custos ecclesiæ S. Sophiæ, quæ condita est intra hanc Salernitanam civitatem, et cum eo venerunt testes. Hi sunt Alphanus presbyter custos ecclesiæ S. Marci prope portam Rotensem constructam, et Manso clericus, et primicerius ejusdem ecclesiæ S. Marci, et Petrus presbyter custos ecclesiæ S. Gramatii, et Maurus presbyter ipsius ecclesiæ S. Sophiæ, et ipsi testes testificati sunt, et coram illis sex pluribus aliis Joannes faber ferrarius filiusque Raucedisii, et Isa uxor ejus filiaque Maraldi, bona illorum voluntate pro salute animarum suarum obtulissent in ipsa ecclesia S. Sophiæ, cui D. Muscanus vener. abbas præest, omnes res illorum, quas eis quomodocunque pertinuit, et pertin. foris hanc civitatem in locis Saraniano, et Pelliciano, et per fin. et vocabula, et pertin. ipsorum locorum cum omnibus, quæ intra ea sunt, cunctisque suis pertin. et cum vice de viis suis, et cum muniminibus

A ex eis contin. ea ratione, ut semper sint in potestate custodum ipsius ecclesiæ S. Sophiæ, et licentiam habeant pars, et rectores ejusdem ecclesiæ de eis facere quod voluerint, et ipsius, et uxoris, et illorum hæredum semper integras dictas res, qualiter prædictum est parti ipsius ecclesiæ defendere ab omnibus hominibus, et quando pars ejusdem Ecclesiæ voluisset, potestatem haberet illud per se defendere, qualiter voluisset cum omnibus muniminibus, et rationibus, quas de eo ostendisset tantum dum ipse vir et uxor vixissent, jam dictam rem suæ potest. tenerent usufruendi nomine, et de usufructu ejus, quod vellent facerent, et si ipse Joannes vivente ipsa uxore sua obiisset a præsentem mediet. ex ipso usufructu perveniret in potestate partium, et custodum præd. Ecclesiæ S. Sophiæ facien. ex ea, quod vellent, altera vero medietas ex ipso usufructu esset in potestate dictæ Isæ dum vixisset, et si ipsa ante virum suum obiisset, tunc quarta pars ex ipso usufructu perveniret in potestate partium, et rectorum ipsius ecclesiæ S. Sophiæ ad facien. ex eo quod vellent, reliquas vero tres partes ex ipso usufructu sit in potestate d. Joannis, post vero amborum ipsorum, et Isæ obitum, totum ipsum usufructum redeat ad suam proprietatem, et per conv. ipse vir, et uxor quadiam ipsi Joanni custodi pro parte ipsius Eccl. S. Sophiæ dedissent, et fidejussiones ei pro eisdem Eccl. par. potuissent semetipsos, et per ipsam quadiam ipse vir, et uxor obtulerunt se, et suos hæredes, si sicut dictum est, non adimplevissent componere par. et custodi ipsius ecclesiæ S. Sophiæ 50 aur. solidos constanti. Et si sicut dictum est adimplere, et ipsa Isa dixerunt dicta fecisse cum voluntate dicti viri sui, cum autem ipsos testes, ut dictum est certificantes audivi, interrogavi eos si illorum testimonium legaliter firmare possent: illi autem hoc audito dixerunt, et sponderunt, se hoc quod testificati sunt secundum legem firmare, cum necesse fuerit, atque testificari, quod superius inter virgulas scriptum est, legitur vir, et uxor, eo taliter tibi Joanni notario, qui interfuisti, et eo quod dicti vir, et uxor peregerunt teste te esse promissisti scribere præcepti.

« † Ego qui supra judex. »

Sub idem tempus Gauferius Salernitanus, monachus Casinas, vir sapientissimus ac facundissimus maxima cum pietate vixit, pluraque sui ingenii monumenta reliquit, quæ referuntur a Petro Diacono in lib. De vir illustr. Casin., de quo etiam Chron. Casin. lib. iii.

ALPHANI

PRIMI SALERNITANI ARCHIEPISCOPI GREGORII VII PONF. MAX. CO.ETANEI

CARMINA,

ALIAQUE PAUCA IN QUIBUS MULTA AD SACRAM HISTORIAM PERTINENTIA ADNOTANTUR.

Quorum exemplar ex vetusto manuscripto codice litteris Longobardicis exarato, bibliotheca Casinensis haud unius opera petitum, nunc primum publico donatur commodo.

(UCHELLI, *Italia sacra*, tom. X, col. 47.)

I.

Versus Alphani Salernitani archiepiscopi ad Pandulphum episcopum Marsicanum, quos fecit ejus rogatu in laudem beatæ Sabinae illustrissimæ martyris,

in cujus honorem episcopatus ipsius est ecclesiæ consecrata.

Præsul amande, magis multo quam credis amari,
Aspice compositum mente verentis opus.

Non secus ac potui, fuerant quæ jussa peregi,
 Dulcius ut referunt carmina, prosa metrum.
 Vox tua me monuit, pariterque monendo rogavit
 Laudes Sabinæ martyris ut canerem.
 Forte quidem volui carmen vitare laboris
 Obice, sed timui displicuisse tibi.
 Velle tuum novi, quod nondum posset amoris
 Exiguo solvi crimine jam didici.
 Non ego sic adeo sum mente munitus, ut ultro
 Expers pertulerim muneris esse tui.
 Res in amicitia nimis hæc laudabilis exstat
 Apta quidem fieri quælibet unanimi.
 Barbarus est misere, qui vivit hoc sine more
 In medio Getici cui placet esse soli
 Lætus spe veniæ tantum mihi, postulo, præbe
 Jussis quod fuerim tardior ante tuis.
 Maxima res erat, atque meis non viribus apta,
 Ardua dactylicis pangere gesta metris.
 Rite tamen feci tibi quod veneranter adhæsi,
 Sustulit opprobrium vox tua nempe meum.
 Ordine pro vario numerosis legibus hymnos,
 Respice compositos non sine mole duos.
 Versibus antiphonæ binis sunt pene notatæ
 Membra quod octo tenent jure duæ pariles.
 Et sunt ter septem sicut mos exigit esse
 Priscus, et est natis consona quæque suis :
 Inde tibi restant ter responsoria terna
 Sicut ter in his novies ter sine labe pedes
 Conscripsi tandem pede liber martyris artes
 Obsequio fuit hic res aliena mihi.
 Profuerat studium Cypriani sæpe relectum
 Optime quo fertur scribere martyribus
 Ardet in antiquis, ut stella retrograda libris,
 Lumen in Ecclesiæ dat speciale fide,
 Fas tibi rhetoricis fuit ejus floribus uti,
 Atque coloratis ludere sæpe jocis,
 Nunc licet, ut licite scribentibus, atque licebit,
 Usus et hic morem legis habere solet.
 Solvi non poterit res hæc rationibus ullis,
 Si non solvuntur cætera jura simul.
 Arbitræ hæc sapiens tantum discernere debes,
 Lætitiæ poterunt si tibi ferre locum.
 Esto quod esse velis, mihi non mea causa nocbit;
 Restat et hic fidæ pignus amicitia.
 Nec timeo verbis aliorum rite refelli,
 Judice dum fuero te fruiturus ego.
 Tu mihi cordis apes fugiunt quibus antra Cyclope,
 Ac tua non pariter pungere tela valent.
 Non ego confertum virtutum munere pectus
 Vidi sic penitus, ut patet esse tuum.
 Solus amara sapis dulcedine nobilitatis,
 Auxiliumque satis ferre tuis famulis.
 Rursus et ista tui facient rata scripta propinqui
 Cum quibus, ut spero, te duce, tutus ero.
 His ego pro muro jam lassus ab hostibus utor,
 In quibus esse nihil vita dedit vitii.
 Esse tui memores non cessant nocte, dieque
 Pro te conveniunt sæpius ante Deum.
 Instat Oderisius lacrymis, precibus Theodinus,

A Sed Transmundus agit hoc quod uterque facit.
 Cognosco reliquos, sed ut his artibus aptos
 Ore canunt solis vocibus atque notis.
 Prosit et hæc istis bonitas, quæ profuit illis,
 Ut studeant pariter prospice sollicitè.
 Sed tamen, ut possum, quos dixi prædico prorsus
 Semper dum fuero, quos amo, quos timeo,
 Accipe quæ potui tibi præmia ferre roganti
 Levia sunt, placidis sed tamen apta locis.
 Ut merces tanti non sis mihi cassa laboris,
 Tu fac impleres martyris hujus opes.
 Et super hæc rogitò Pandulphi vota memènto
 More pii Patris digna juvare tui.
 Integra sit pueri bonitas tibi grata Leonis,
 Nec tibi displiceat, hunc, ut ameris, Asia.
 B Ut tibi quo semper te diligat, atque libenter
 Obsequium possit solvere sæpe tibi.
 Mente satis mihi devotus in ordine vivit,
 In quo perficitur Cunctipotentis opus.
 Nunc tibi sint satis hæc, valeas, vestrumque memora-
 [que

Onoma quæsitum carminis ora ferunt.

II.

Hymnus ejusdem in laudem S. Sabinæ.

Præbe, Christe, canentibus
 Munus lætitiæ martyris, ut tuæ
 Sabinæ sacra præmia
 Promantur pariter vocibus, et lyra.
 Claris orta parentibus,
 C Pollens eximii conjugio viri
 Præstanti facie nimis,
 Morum plena satis, dives opum fuit.
 Hanc virgo monitis suis
 Seraphim probe fecerat idola
 Toto corde relinquere,
 Factorique suo credere concite.
 Sprevit jura potentium,
 Durum non timuit supplicii genus,
 Sed præbens gladio caput
 Centenæ merito frugis adit gradum.
 Sic in morte semel suos
 Abscondens oculos semper ovaris videt,
 Solis perpetui jubar
 Nunquam deficiens hujus erit dies.
 D Felix orbe potentior,
 Quæ cælum recipit sanguine pro suo,
 Cui merces paradisi est,
 Vitæ deliciis moribus affluens.
 Illic purpureus rosæ
 Flos, et nardus inest, vernat amaranthus,
 Floret cum violis crocus,
 Spirant thura, thymus, lilia, balsamum.
 Hymnos angelici chori,
 Condignum resonant carmen apostoli,
 Psallunt quam bene martyres,
 Et plectro feriunt tympana virgines,
 Salva sancta perenniter
 Horum quæ medio psallit in agmine,
 De quo iam specialiter

Marsorum, petimus, munera respice.
 Locus æterni, salus, honor,
 Virtus, imperium, lux sine termino,
 Rex regum, tibi, Christe, sit,
 Et cum Patre Deo, Spiritui sacra. Amen.

III.

Item alius hymnus in laudibus ipsius.

Ad Patris decus optimi
 Cordis vocibus intimi
 Sabinæ celebres chori
 Laudes pangite martyris.
 Cœli scandit ad arduum
 Sanctorum vice martyrum.
 Et regis sibi Filium
 Junxit fœdere virginum.

In cuius diademate,
 Gemmæ more hyacinthinæ
 Summis pro meritis nitet,
 Quæ Christi meruit fide.

Cœlestis sibi dignitas,
 Divo sanguinis indita
 Novit solvere præmia
 Metæ temporis inscia.

Ejus gloria circulos
 Semper præterit annuos,
 Quæ tanto fit amator
 Est quanto pretiosior.

Mundi deliciæ tetrum
 Mortis possideant locum,
 Cujus supplicii genus
 Vitæ sit dare præmium.

Ora pro famulis tuis,
 Martyr germine nobilis,
 Multo nobilior magis
 Sacri fenore sanguinis.

Moles dissipa criminis,
 Finem posse periculis,
 Et mortis febre languidis,
 Da munus valetudinis.

Nostris insere mentibus
 Christo reddere debitum,
 Ne nos fortia iudicium
 Perdant jura potentium.

Præsta, Conditor optime,
 Qui cum Patre Deus manes
 Cum sancto quoque Flamine,
 Qui regnas sine termine.
 Amen.

IV.

In sancti Mauri abbatis metrum Sapphicum.

Heptacassyllab.

Quid tuo nobis potius placere
 In die debet, tibi quam decoris,
 Fortius niti precibus, vel hymnis,
 Optime Maure?

Tu sacris quondam puer institutis
 Maximum vitæ studium perennis,
 Unde præclaris rutilas triumphis,
 Hic didicisti.

A

Es memor quantæ fidei fuisti,
 Cum tuos mollis tulit unda gressus
 Excito cursu Placidum profundo
 Fonte levasti.

Illud est inter tua signa valde
 Dulcius nobis, quod, et hac in arce
 Languido gressum, simul et loquelam
 Restituisti.

Hic viam longe positus videbas
 Palliis stratam, facibus coruscam,
 Quam Pater cœlum Benedictus olim
 Noster adivit.

Quod tibi quondam fieri petebas
 Lege sub qua nos modo regulari
 Graviter vivens prece da perenne

B

Vivere nobis,

Ipse fundator placidæ quietis,
 Hujus hoc tecum faciat rogamus,
 Nam quod optamus, bene si velitis,
 Ferre potestis.

Velle det vobis pietatis auctor
 Rex Deus, cum quo sine fine regnet
 Filius compar, sed et utriusque
 Spiritus almus. Amen.

V.

Item ejusdem metrum.

Gaudere, fratres, nos hodie decet,
 Et quæque cordis tristitia spernere
 Summa beati lætitia viri,
 His, cuius odas pangimus organis.

C

Hæc illa lux est qua subiit polum
 Mauri solutus corpore spiritus;
 Sic regis acta militia sui
 Tantæ quietis præmia pertulit.

Cœlestis aulae factus œconomus,
 Præstat benigne digna petentibus,
 Qui nostra sumpto mox sibi munere
 Illustret almo pectora lumine.

Hic Arderadi membra miserrime
 Collisa casu protinus integre
 Sanavit olim, cum sua sæculo
 Fulgebat omni mens simul, et caro.

Fracto medelam de pede Sergio,
 Lumenque cæco præbuerat Lino
 Sensu carente sustulit a nece,
 Ejusque vixit mortuus ad precem.

D

O Maure felix, quæsumus, utere,
 Quo jam solebas, et modo pleniter
 Noscat Casini dulce solum tibi
 Quid tanta possit gloria quam cluis.

Fac quo rogatur nunc tua charitas,
 Nam juris hoc dat legibus æquitas
 Debere quemquam pro patria mori
 Tu vive, sed nos vivere fac tibi.

*(Quatuor ultimi desiderantur versiculi, et hinc
 conclusio.)*

VI.

De S. Matthæo apostolo.

Apostolorum nobili victoria,
Et retributa pro labore gloria
Cœli, solique læta sit respública,
Ut summa laudum conferunt præconia
Quibus decora mater est Ecclesia.

Hic est senatus, Rege qui cum gloriæ
Die supremo præsidebit arbiter
Ad judicandum omne semen Israel,
Cujus potestas novit altas claudere
Seras, iterumque clave linguæ pandere

In hoc beato principum collegio
Matthæus almo gloriatur præmio,
Qui mox relicto merito negotio
Christum secutus ejus a primordio
Humanitatem scripsit omnibus prior.

Auriga currus primus est mirabilis,
Servat Phisonis et figuram fluminis,
Evangelistis cui datur præ cæteris
Formam supremæ ferre pulchritudinis;
Nam solus ex his est homo notabilis.

Trina refulget dignitate munerum,
Refert ut omne concinendo sæculum,
Evangelista, martyr, et apostolus.
Quod tale nulli de suis consortibus
Videtur unquam contigisse præmiun.

Gentes propinquo solis ustas climate,
Intusque tinctas criminum fuligine,
Ne mortis atra vergerent caligine,
Nitere fecit mente, dum fideliter
Signis, et almo liberavit fame.

Matthæe, grates debitas, apostole,
Digne tuorum civium jam suscipe,
Quos fac ab omni esse tutos crimine,
Ut se futuro sentiant examine
Tali patrono paruisse strenue.

Sit Trinitati summa laus, et gloria,
Salus, honorque perpes, et potentia
Simplex, et una gen. . . . æternitas,
Et quam creata confitentur omnia,
Per cuncta semper sæculorum sæcula.
Amen.

VII.

Item alius ejusdem.

Lætare, mater, parturis quæ filios,
Fecunda Ugo semper, et purissimos
Quos lympa partus edit, atque spiritus,
Tibi per omnes motiones temporum.

Primum salutis tam sacro mysterio
Apostolorum fulgis ex collegio,
Nites et ejus inclyto certamine,
Cui dat triumphos laudis mundus hac die

Est hæc Matthæi nobilis festivitas;
Modos sonantes dulce die Ecclesia
Lyras, ut omnes fistulas, et tympana
Præcellat a te cantilena condita.

Utaris idem fac tuis, apostole,
Loco Magistri, voxque si quid disson

PATROL. CXLVII.

A Sonat, canente plebe, claro dogmate
Tibi decenter, ut placet, sic corrige.
Tu prava quorundam dæmonum ludibria
Magis peracta clarius detexeras,
Qui damna mortis pertulerat pessima,
Quibus latenter tot reos effecerant.

Utraque lapsum morte regis unicum
Orationi suscitasti filium.
Post hæc tyrannum dum refutas Irtacum
Hinc martyr astra scandis, hinc apostolus.

Evangelista gloriose numerum
Acceptione dedita, jam, quæsumus,
Cœleste regnum impetra fidelibus,
Quorum videris hospes esse sedulus
Cum Patre præstet hoc supernus Filius,

B Sanctus simulque parilisque Spiritus,
Quibus sit omnis laus, honorque debitus,
Perpes potestas absque fine temporum. Amen.

VIII.

Alius ejusdem.

Adesto, sancte Spiritus,
Nobis tuas canentibus
Laudes in hac apostoli
Festivitate nobili.

Quem pro lucri cupidine,
Foro vacante, sedule,
Ex publicano protinus
Facis replens apostolus,

Hic languidis pectoribus
Perustione criminum
Verbis medelam præbuit
A te sibi jam creditis.

Lavit sacro baptismate
Regem simul cum conjuge,
Quorum potenter filium
Resuscitavit mortuum.

Sermone justo nuptias
Confuderat tyrannicas,
Pro quo decorus laurea
Martyr polum transcenderat.

Concede jam, Paraclite,
Ut nos in isto tempore
Possimus omnes libere
Ejus triumpho vivere.

Tuæ refertur gratiæ
Nostræ: quod idem patriæ
Civis, paterque dicitur,
Quod et patenter creditur.

Summo Parenti gloria,
Et Filio victoria,
Tibique laus sit debita
Per sæculorum sæcula. Amen.

IX.

In sanctorum martyrum Fortunati, Gntii et Anthes.

Sanctis martyribus laus, honor et decus,
Qui cœli Domino sanguine proprio,
Sacratu superæ militiæ vicem
Invicta retinent fide.

Confictus validos ferre viriliter

Hostiles cancos frangere fortiter,
Certavere sui corporis obice,
Ut post funera viverent.

In regis positi nunc diademate
Stellarum potius lumine prænitent;
Donativa suis militibus dedit
Christus Filius hæc Dei.

Ex quorum numero sunt quibus optime
Gaudet plebs hodie cantica promere,
Plebs laudis nostra piæ tanta velut decet
Hujus lumina patriæ.

Fortunate, tuis utere prosperis
Rebus cum meritis cui nota nominis
Concordat pariter, nosque tua prece
Da gaudere perenniter.

Et tu, Gnie, bonis moribus annue
Nobis assidue corda retundere,
Et quod nunc petimus, sumere postea
Nos feliciter adjuva.

Anthes perpetuo lumine splendide
Illis et par merito jure nee ultime
Communem Dominum fac toties roges
Pro nobis, quoties potes.

Hoc nobis Deitas, rex, tua conferat
Discordem numeris congeriem ligans,
Ut tecum stabili pace per omnia
Vivamus tibi sæcula. Amen.

X.

Item alius de eisdem.

Salve, dies, tutoribus
Nostris dicata, laudibus
Insignis, et virtutibus
Summis decora martyrum.

Qui rite temporalibus
Dum sempiterna præferunt,
Mucronis ictu concite
Christi probantur milites.

Sunt mira quæ post transitum
Ihs contigisse creditur.
Aves eorum corpora
Custodiebant splendida.

Obsessa dire patria,
Et pene morti tradita,
Mansit repente libera
Horum quidem victoria.

Secura jam concivibus
Sancti Salerne dulcibus
Præbe tuis victoribus
Laudis novæ præconium.

Ili sunt quibus sæpissime
Te gratulari condebet,
Quorum putaris munere
Metu represso vivere.

Hostes tibi visibiles
Pellat, et invisibiles;
Augmenta pacis præbeant,
Summæque vitæ præmia.

Summo Parenti gloria,
Natoque sit victoria,

A

Et Flamini laus debita
Per sæculorum sæcula. Amen.

XI.

De sancto Nicolao.

Rex regum, Deus omnium,
Sanctorum decus et gloria, qui duces
Sacra militiæ novis
Semper muneribus perspicuos facis :

Ornas et diademate
Regni perpetuo, quo pariter frui,
Tecum vixisse tempore
Ante principii constitit ut diem.

Adsunt unde celebria,
Horum festa piis laudibus annua,
Cum mundus sua præmia
Per dimensa sui climata prædicat.

Te poscentibus annue
Uti dulcisonis cantibus
Nicolaus adit sidera fulgidus.

. . . . .
In quarta puer hic semel,
Et sexta feria suxerat ubera,
Quod mirabile prandium
Contractum minime te sine creditur.

Transactis puerilibus
Annis, Ecclesiæ limina sæpius
Observans patrimonii
Hæredem fieri te voluit sui.

Auro non modico viri
Sedat pauperiem, quam patitur misere
Stupro germine nobiles
Tres a se genitas tradere virgines.

Hoc Myrea metropolis
Digna promeruit præsule pro sui,
Quem divina fidelibus
Vox audita tuis signat episcopum.

Compulsus precibus, maris
Compressit citius grande periculum,
Et ponto prope subruitos
Tranquillo penitus restituit loco.

Nautis nil minuit, datum
Angusto sancis in tempore triticum,
Sed per jure biennium
Cunctis hoc fuerat copia civibus.

Hostis fraudibus obvians
Versuti pelago vas oleum ferens
Effundi jubet ocuis,
Quod combussit aquæ materiam diu.

Post pœna capitis reos
Tres a morte viros eripit impiger,
Cujus namque potentie
Et clausæ bifores sponte sua patenti.

In somnis modo Cæsarem,
Exarchumque modo territat acriter,
Et valde positus procul
Pellit parta trium funera principum.

Nicolae, salutifer
Et tutor famulis esto perenni er
Cunctis te celebrantibus

B

C

D

Hoc festo placidis cum tibi laudibus.

Te mirabiliter colit,

Laudat, magnificat Græcia nobilis;

Imo totius orbis hæc

Gaudet meta tibi munera solvere.

Mundi Roma caput tuis

Æqualem celebrat semper apostolis,

Cujus crebra juvamina

Non multis precibus quærit, et impetrat

Quis non duceret hunc diem

Festum plus reliquis, cum genitoribus

Natus reddit ab hostibus

Raptos ad varii servitii jugum.

Ponti multiplices sinus

Observans facili cum prece pöseris.

Tempestatibus horridis

Submersis miseris navibus eripis.

XII.

In laudem sanctæ Christianæ.

Virgo dicata Deo nobis, Christina, faveto,

Sit decus, atque quies omnibus ista dies.

Plebs bene docta nimis tibi laudibus instat amicis,

Possit ut auxilio tuta manere tuo.

Tu patriæ legis mores nihil esse fateris,

Ut doceas comites, quæ sit habenda fides.

Idola confringis, præfectum dogmate vincis,

Esse Deum credens, qui super astra sedet.

Flagra, rotam, gladios primum depellis acutos,

Post pelago mersam te dedit unda foras.

Sed pater infidus miser occidit hostis iniquus,

Ipse quidem petiit, te Deus eripuit.

Frangitur olla satis conferta liquoribus atris,

Aurea delusi solis imago ruit.

Hoc male turba ferens ad iudicis intonat ædes,

Fit reus in causa censor et ipse tua.

Tradiderat diri flammis tua membra camini,

Quæ tamen, ut voluit, perdere non potuit.

Occubuit Marsus serpentum morsibus aptus,

Nomine sed Domini restitit incolumis.

Inde cares lingua, truncaris utraque mamilla,

Inficaris jaculis, sic celer astra petis.

Ergo doce, virgo cælesti docta magistro,

Quid tua plebs faciat quo cluis ut veniat.

XIII.

In eundem.

Intemerata fide nostræ succurre ruinæ,

Ipse dedit vires, cujus amore viges.

Tu, patre contempto, Regi conjuncta superno,

Jurgia derides, verbera nulla times.

Et quia te Christus Salvator possidet intus,

Ira, furor, gladius nil valet exterius.

Jussa ducum spernis, temnis præcepta parentis,

Sic servat sponsam rex in agone suam.

Æstuat Urbanus, fremit Idion, et Julianus.

Arma pudicitæ quis superare potest?

Sed quia mente colis Christum, quem nomine prodis,

In fragili sexu fortis inest animus.

Cælitus igniti frigescit flamma camini.

Virgineum corpus non retinet pelagus.

A Non rota, non ferrum, non spicula mille furentum
Immutant animum, virgo beata, tuum.

Virgineis precibus juvenis de morte resurgens

Ætherei Regis subditur imperiis.

Quid Juliane facis? quid censor inique moraris?

Victus es, ut video, pectore femineo.

Perfice quod restat, tenta quod durius exstat.

Non cesset feritas, non vacet impietas.

Aufer adhuc linguam, miser, aufer utramque ma-
millam;

Sed si non loquitur, mente Deo fruitur,

Nos tibi commissos, Christiana piissima virgo,

Protege perpetuis, poscimus, auxiliis;

Affluat in nobis æterni munus amoris,

Quam colis ad patriam grex tuus ut veniat.

B

XIV.

In eandem.

Virgo, sidericis ardua sedibus,

Te, Christiana, tuis insere plebilus,

Ut possint placido nunc tibi pectore

Laudis munia solvere.

Tu patris rutilo splendida germine,

Sed multo melius moribus et fide,

Dum casto refugis corpore sæculum,

Acquiris comitem Deum.

Cujus jussa probis actibus exsequens,

Quem sævis ducibus prodere non times

Contemptis valido pectore fortius

Pœnarum genus horridum.

Quæ, vel quanta quibus prælia gesseris:

Ignis cum gladiis, fustibus, et rotis,

Vinculis, verberibus, cumque ferocibus

Telorum probat ictibus,

nam suprema poli quæ penetras loca,

Nobis ut pateant, hoc prece fac tua.

Et semper memorum, si memoraberis,

Felix esse memor velis.

Sic nobis Deitas, Rex, tua conferat,

Discordem numeris congeriem ligans,

Ut secum stabili pace per omnia

Vivamus tibi sæcula.

XV.

In eandem.

Fontem perennis gratæ

Præbe, quod es, Jesu pie,

In laude tantæ virginis

Pro te paratis servulis.

Hæc namque primum nomine,

Post te notarat dogmate,

Sic sponsa sponsi gloria

Apte frui decreverat.

Exosa pompas sæculi

Te forma quæsitivi boni,

Quem fixa telis horridis

Laudare nunquam desit.

Nunc grata carpens gramina

Inter rosarum germina,

Genmis micantem fœlgidis

Gestat coronam luminis;

I

Vere peractis fructibus
Semen reduxit centuplum,
Cum rite fuso sanguine
Talis tibi lux parta est.
Per sæculorum sæcula
Patri supremo gloria,
Virtus tibi sit Filio,
Cum Spiritu Paraclito.

XVI.

De sancto Petro apostolo.

Alma dies rutilat toto celeberrima mundo,
Sanguine quam proprio Petrus decoravit in ævum.
Ardua purpureis tinguntur templa triumphis.
Læus manet æqualis numero librata duall,
Ecce ratis pleno confertur concita velo,
Credula falcato jam bellua carpitur hamo.
Auxiliare tuis patet, archiapostole, servis.
Nosque Deo caute sinuosis retibus asser.
Imperio Christi dum rete, ratemque relinquis,
Claviger in cœlis, terris piscator haberis.
Esse Deum credis, quem miscet turba prophetis.
Unde manes clarus, Petre, princeps Ecclesiarum.
Fallitur incantus te tanto milite Malchus,
Cum piger immissam ferientis sustulit ictum.
Tu quoque respondes, cum vos genus arguit omne,
Impetus iste meri non est, vel sermo Joelis.
Poscit opes claudus, nec h. bet, quia defuit aurum,
Nomine sed Christi gressum illi restituisti.
Ut Simon abscedit defunctus vivere cœpit.
Fit sua nil virtus; stat Simon Simone victus.
Perrolat ille miser, cœlos se dicit adire,
Altius unde cadit sibi deficientibus alis.
Pestifer exstinctum postquam Nero cernit amicum
Te cruce dando mori, cœlestibus adderis oris.
Jam cape Romanum consul, Cæsarque senatum.
Ecce tibi cunctus servit sub sidere mundus.
Omnibus humanus famulis sis, Petre, rogamus,
Atque potens nostri, totique salutifer orbi,
O Deus, æterni genitor clarissime verbi,
Da mentis Petri nos scandere mœnia cœli.

XVII.

De sancto Benedicto.

Aureo solis radio perennis
Ilac die totus decoratur orbis,
Ut suis felix Benedicto festis
Clarior adsit.
Bella mirandis opulenta factis,
Signa virtutum speciale munus
Regulæ, præbent sibi sempiterno
Tempore laudes.
Claret ætatis teneris ab annis
Moribus quibus vitam ordinasti
Cum voluptati dederis nec ulli
Intima cordis
Deditur tanto prius il triumpho.
Vas quidem fractum muliebri damnum,
Quod pner sanum prece lacrymosa
Restituisti.
Exhibens sanctum celer institutum

A

Arcius summis stndiis relictis,
Rebus et patris fugis, et salubri
Veste bearis.
Foveras antro tua memora parvo
Mensibus versis novies quaternis,
Quo manens nullis hominum, sed uni
Notus haberis.
Grata divino tibi festa nutu
Conferunt pastum latitans videris,
Fama sit, vulnus perit omne mentis
Vulnere carnis.

Hinc cujus signum vitreum veneni
Poculum frangit, vaga mens fugatur
Virgulae tactu, fluit e cavato
Marmore lymphæ.

B

Insilit ferrum capulo reversum.
Mollis humanos regis unda passus,
Qua tuam raptus Placidus melibtem
Cernere fertur.
Charus horrendam tulit ales escam,
Fles nimis sontis nece motus hostis;
E loco cedens solito petisti
Liris amœna.

Lubricus strata furit anguis ara,
Aggravat pondus, strepit igne falso :
Sed nihil contra valet inchoatum
Ferre laborem.

Membra collapsio laterata muro
Sana redduntur, patulo probantur
Fratribus furtim male facta, regis
Panditur actus.

C

Noxa libantem necat, et ruina
Sedis electæ patet, obtinentur
Spiritus, rapto latitare vino
Cernitur hydrus.
Objicis fratri quod inane fecit,
Inspicis mentem penitus rebellem,
Copiam prodis, gravidisque somno
Consulis index.

Perfidus tellus procul egit artus.
Sistit errantem draco, cessit ulcus
Regium nummi subiere, fugit
Horrida pestis.

D

Quod cadit vitrum patet esse salvum.
Vasa producunt oleum, chelydrus
Pellitur dextra, manuumque loca
Visio solvit.

Reddito vitæ puero, sulcare
Cœlicas sedes animam sororis,
Et velut solis radio sub uno
Omnia cernis.

Scandis ardenti sacer orbe præsul.
In via cœlum facibus cornusca,
Quando ter ternis tribus et Kaleudis
Instat Aprilis.

Te canit lætus chorus angelorum
Patriarcharumque, et apostolorum,
Et prophetarum meritis ab omni
Parte beatum.

Ut sit hujus plebs memor ista laudis,
 Illic ames dici pater, hanc decenter
 Si doces, laute refove, polumque
 Scandere præbe.

Christe devoti pretium laboris,
 Confer istius prece nos juvari,
 Cujus exemplo peritura fœdi
 Liquimus orbis.

Hymnus hic noster, Benedicite princeps,
 Sic tibi semper placidus, tuorum
 Qui salus es, lux, decus et perennis
 Laus monachorum.

Meta cœlestis pretiosa Regis
 Te facit veris celebrem tropæis.
 Unde nos semper petimus frequentes
 Nocte dieque.

Doxa sublimi maneat Parenti.
 Ejus et sacro diadema Nato.
 Et tibi virtus utriusque compar
 Spiritus alme.

XVIII.

*Sequens hymnus ejusdem auctoris Senariolis constans,
 de virtute humilitatis, superbiæque vitio tractare
 videtur, qui quidem est satis elegans, sed in eo
 pangendo, more comicorum, multa utitur pedum
 licentia. Dolet autem mihi reperisse in eo quasdam
 dictiones vitio scriptoris corruptas, quas corrigere
 nequivi.*

Gaudete justi, mites et pacifici,
 Et omnes recti corde gloriamini,
 Semper manentis possessores bravii.
 Filii Dei, conspectores Domini.
 Sic ordo sacri testatur eloquii.

In nobis quidem sanctus ille jugiter
 Spiritus pietatis, sapientiæ
 Et intellectus, timoris, scientiæ
 Constii, fortitudinis residet,
 Largitur satis unumquemque imbuens.

Inenarranda Domini est pietas,
 Qui tantum corda diligit humilia,
 Ut ea replens septiformi gratia
 Spiritus sui condat habitacula,
 Cujus est fructus gaudium, pax, charitas.

Sternit elata, fundit arrogantia,
 Brachio suo conterit prælustria.
 Sic quondam summa redimitum gloria,
 Pro sola tantum angelum superbia
 Felicitate repulit perpetua.

Qui tam formosus, et decorus exstitit,
 Ut nihil intra paradisum Domini
 Æquari posset ejus pulchritudini.
 Platani, cedri vertex ac abietis
 Frondibus ejus non fuit æquabilis.

Similitudinis Dei signaculum
 Erat decorus specie præmiunus.
 Cujus in veste fulserat carbunculus,
 Sapphirus, jaspis, salius, chrysolithus,
 Smaragdus, onyx, berillus, topazius.

Infelix homo, quid, cum superbierit,
 Elationis crimine passurus sit,

A

Si justus judex veniam non tribuit,
 Cui claritatis tantæ lumen intulit,
 Ut rite cunctis præferrentur angelis.

Sed felix ille, quem res istæ possident,
 Mens bona, pectus purum, vita innocens,
 Cujus in cœlo merces orbe major est,
 Et nomen ille magnus liber continet,
 Quem ante tempus scripserat Omnipotens.

Illic divini pietatis munere
 Vos oderis. . . tudine. . . tras module.
 Conscriptis vitæ fulgitis charactere.
 Apostolorum chorus hinc, et martyres,
 Et confessores exsultant, ac virgines.

Postquam finita statione sæculi,
 Vos scriptos idem antiquus citaverit
 Cœlorum regni claviger mox aperit.
 Regis æterni Virgo mater excipit,
 Et statim choris sociat angelicis.

Sanctorum omnis concinit exercitus.
 Jubat est primus in choro canentium.
 Pulsat Maria soror Aron tympanum.
 Rex autem David personat psalterium.
 Et Benedictus regulare præmium.

Cernit insignes legis suæ dogmate,
 nter ignitos, et condensos lapides
 Nitore miro coruscare pariter
 Miratur opus, et laudat artificem.
 Inde scholarem rinatur originem.

Accedit Maurus, Honoratus, Placidus
 Et Constantinus, Faustus et Simplicius.
 Beato Petri omnes ita referunt.
 Quos sic miraris ex Casino prodeunt.
 Nos expolivit noster Desiderius

Cui Pater almus grades fert innumeras,
 Eique digna præmia pronuntiat.
 Auctorem rerum omnium expostulat,
 Ut in superna angelorum gloria
 Sibi cum illo congaudere liceat.

Inter hæc vobis seraphin micantia
 Sanctus, et sanctus, sanctus proclamantia
 Inæstimanda conferunt tripudia,
 Canere jubent canticorum cantica.
 Ut illa quater triginta sex millia.

Citharizantes cantico virgineo
 Decenter agno psallitis purpureo.
 Laudatis eum in choro et tympano,
 Cantatis ei in chordis et organo,
 Cœli terræque jubilatis Domino.

Cujus effecti gloriæ participes,
 Jam precor sitis mei semper memores.
 Sic eum mihi facite placabilem,
 Ut me dignetur superis conjungere,
 Unde vos possim vel longe respicere.

XIX.

De Casino monte.

Mons bone, salveris pacis dator, atque quietis,
 Qui facilis regni via crederis esse superni.
 Tu lapides illos servas in pectore fixos,
 Aula quibus cœli constructa notatur haberi.

B

C

D

Quanta tibi, bone Christe, sua
Factus imagine debet homo,
Vis animi penetrare nequit,
Lingua retexere nec poterit
Ullius arte magisterii.

Rhetoris interit officium,
Finis et ars studiosa perit,
Nec sua dogmata philosophos
Plus satis ingeniosa juvant,
Se quibus omnia scire putant.

Creditor hæc numerare vales,
Quem data præmia nulla latent,
Tu luca solus et exigere,
Cedere qui facis imperio,
Quidquid habetur in orbe suo.

Hisque tua pietate sibi
Contuleras potiora nimis.
Nam faceres ut in arce poli
Hunc tibi participem fieri,
Passus es in cruce sponte mori :

Illius insuper ad decus est,
Forma tibi quia carnis inest,
Qua rutilus Patris in solio
Edite Virgine jure novo,
Et Deus omnipotens, et homo

Civibus hactenus hæc superis
Vilis erat species hominis,
Nunc quod habent hominem dominum
Hanc venerantur, et obsequium
Commoditate pia tribuunt.

Graviter hos, simul ut maneant
Perpetua quoque pace ligas
Unde polique, solique tua
Una videtur, et est patria,
Res ubi publica tanta micat.

Lege sed hæc posita fruitur
Infima pars, ut in alterius
Gaudia transeat, immo suum
Sumere jam valeat bravium,
Perdiderat quod Adæ vitium.

Præterito vitiatō modo
Nulla manet sine labe caro,
Crimine labitur assiduo.
Rursus, et ipse refugit homo.
Sic habet ex fide merito.

Pœna modo datur ex scelere,
Gratia redditur ex opere,
Nempe bono neque militiæ
Splendida quisque potest aliter
Te duce, signa movere tuæ.

Dantibus his operam studiis
Vivere das operam multiplici.
Cumque nec omnibus una satis
Regula sit tamen officii
Iujus erunt habiles meritis.

Virginibus, viduisque, viris,

A
Conjugibus, simul atque saceris
Ordinibus patet aula poli.
Pius operantibus ac monachis
Notior hæc solet esse magis.

Ecce Casinus abundat eis,
Mons venerabilis aula Dei.
Mons Sion altera, dux fidei.
Mons, ubi jura Deus populo.
Scripta suo tribuit digito.

Tu sapientia summa Patris,
Qui dubio sine cuncta sapia.
Da facies, ut amœna læci
Hujus, ut est, referatur eo,
Quod tibi complaceat, studio.

B
Scire volentibus hoc animus
Fert modo dicere, nam reliquum
In bonitate tua remanet,
Qui famulantibus hic merita
Multiplici pietate paras.

Italiae jacet in gremio
Montibus obsita planities;
Pampinus hanc viridis decorat.
Est nemorosa parum, sed aquis,
Fluctibus et variis celebris,

Rebus in omnibus hæc locuples
Indigenis, sed et hospitibus
Est locupletior, hinc etenim
Est iter Urbis apostolicæ,
Totius orbis adhuc dominæ.

C
Collibus ejus oliva decens,
Cedrus, et alta cypressus inest.
Cætera partibus arboreæ
In sua lyris amœna ruens,
Et rigat, atque rigando foret.

Mons tibi Casini nomen habens
Omnibus eminent, ipse quidem
Pectore mœnia prisca pimis
Pertulit, in quibus ara fuit,
Qua perhibetur Apollo coli.

Hic Pater ante monasterium
Constituit Benedictus, habens
Pignora luminis ætherei,
Plebs quibus inscia dæmonicis
Eriperetur ab opprobriis.

D
Sed Patris omnipotentis idem
Judicio ruit, eximie
Postquam refulsit, et hinc cecidit.
Inde domus renovata diu
Mansit in his quoque temporibus,

Quod bene condita non fuerat
Casibus agnita signa dabat (1).
Materies lubricabat et ars;
Cella nec una monasterii
Officiis erat apta suis.

At Patrius omnia consilio,
Hoc dare carmine quem nequeo,

(1) Postrema pars hujus hymni apud Ughellium
consideratur. Reliqua ex codice Casinensi n. 47, fo-
lio 22 verso, edidit D. Ozanam in libro cui titulus .

*Documents inédits pour servir à l'histoire littéraire
de l'Italie, depuis le VIIIe siècle jusqu'au XIIIe.*

Diruta rite fuere solo,
Sunt modo cujus et arbitrio
Lumine prædita continuo.

Nomen ob hoc operantis ovis
Nec reticere valet penitus,
Nominis usus et ut proprii
Postulat, anterior poterit
Syllaba longa brevis fieri.

Ergo licebit et expedit hic
Nomen inesse desiderii,
Qui dedit, o Benedicite, tibi
Tam pretiosa domicilii
Præmia, ductus amore tui.

Marmoreo foris est lapide
Intus et ecclesiæ paries
Splendidus. Hic tamen haud facile
Ducta labore vel arte rudi
Omnis ab urbe columna fuit,

Undique cætera læta loci
Pondere præ nimio pretii
Empta fuere, nec Hesperiae
Sufficiunt satis artifices :

Thracia merce locatur ad hæc,
His labor in vitrea potius
Materia datur eximius ;
Nam variata coloribus hæc
Sic hominis decorat speciem,
Non sit ut alter in effigie.

Lustra decem novies redeunt,
Quo patet esse laboris opus
Istius urbibus Italiæ
Illicitum ; peregrina diu
Res modo nostra sed efficitur.

Hic alabastra nitere lapis
Porphyreus viridisque facit ;
His proconissa pavita (*sic*) simul
Sic sibi marmora conveniunt,
Ut labor hic mare sit vitreum.

Tanta decoris in hoc rutilat
Gloria, Roma quod ipsa sua
Pluris ut æstimo non faciat ;
Sic quoque vota Desiderii
Convaluere benigna Patris.

Aurea vasa, vel alterius
Ponderis ingenui potius,
Gemina quibus pretiosa nimis
Enitet, aut micat, aut rutilat,
Hinc ope contulit innumera.

In casulis trahisque stolis
Maximus est numerus pretii.
Ara grisea labore suo
Plus pretiosa refulget, et res
Carius exsuperant bifores.

Omnia pene quibus locus hic
Condecoratur et est celebris
Sponte pia Pater ipse dedit.
Sunt nova, sunt bona, sunt solida ;
Ad sua digna sat officia.

Patricios comitesque duces

A

Sustulit huc bonitatis ope ;
Et satis undique clara domus
Fulget in orbe, velut speculosa
Solis in æthere perspicua.

Quis meliora, Casine, tuis
Mœnia porticibus statuit ?
Aurea non domus ipsa Cyri,
Non Salomonis opus valuit
Sedibus his rutilare magis.

Atria Justiniana situm
Hunc sibi diligenter satius.
Est tibi grande nimis meritum,
Fertur ubique sub æthere tuum (*sic*)
Sanctius esse domicilium.

B

Tu speciosa fenestra Dei,
Proxima luminibus superis,
Unde videntur ad hæc animæ
Tendere, mundus et hic hominis
Visus ab unius est oculis.

Ut paradisos amœnus Eden,
Omne soli superos specimen
Ejus aromatibus redolet ;
Deliciæ tibi non aliæ
Sunt nisi forte suæ pariles.

Cantica conficis angelicis
Consona vocibus atque modis :
Corde videris et ore Deum
Poscere continqis precibus
Crimine pro populi potius.

C

Jam poteris, Pater, angelicis
Pollicitis, Benedicte, frui :
Ditior est domus ista satis
Quam fuit hactenus ; at meritum
Fac sit ut ante beata tuis.

Tu bone, tu pie, tu Domine
Sancte Deus, Pater omnipotens,
Cui nihil est dare officile,
Hic habitantibus ætheree
Da liqueat, peto, lucis iter.

Sic placeat modo nostra tibi
Concio, prisca velut placuit,
Integra quæ penitus meruit
Partibus hujus ab hospitii
Lucida regna subire poli.

D

XX.

*Cantus in laudem beatæ Margaritæ virginis,
et martyris.*

Si sua vaniloquo tumefactus carmine mundus
Facta refert, num nostra manus torpere valebit,
Ne pulset cum voce lyram, dum cœlica narrat ?
Ergo age vox omnis, quæ cantat verba choreis
Vana cadat, ludos omnes proscribat inanes
Nostra chelys, sed diva ferat. De civibus ora
Antiochena olim magni produxit in orbem
Feminei generis titulans jubar. Illa meretur
Baptismo mundata Dei non esse parenti
Chara, sed hinc Patri placuit magis illa superno,
Pulchraque cœlicolas traxit nimis, atque caducos

Margarita oculos; inonesto lumine præses
 Inspicit oblatam quærens mulcere puellam;
 Dumque negat calido ore fidem secura fatetur.
 Ille minis mollem credens impingere mentem,
 Invenit in tenera pectus latitare virile
 Virgine, non poterat tenebroso carceris antro
 Vivere. Non virgis carnem ferientibus, unde
 Sanguinei currunt rivi, nec pectore traxit
 More puellarum suspiria: jungitur illis
 Ungula quæ laceret denudans ossaque pandat
 Viscera plus poterat fortis sufferre malorum,
 Quam manus inferret mentem miserata manentem.
 Clauditur in tenebris, radius quos pellit ab alto.
 Hostis adest specie, et vasti terrore draconis
 Mollitur, victusque fugit, sed ad altera tendit
 Inveterata doli signa ac vincitur inde,
 Dum pede virgineo collum calcatur inane,
 Nec licuit repeti sine nutu virginis umbras
 Ducta dehinc constans dum spernit sacra deorum,
 Jungitur exurens lateri pro vulnere lampas.
 Sed caro dum patitur, mens prorsus ad alta levatur.
 Cunque ligata datur dolio sua vulnera rumpi
 Sensit, ob hoc populi vocesque ad sidera tolli.
 Confessisque Deum cælorum munera sumunt.
 Denique ne populus in Christum crederet omnis
 Ad loca sanguinei iussa est certaminis ire,
 Emissæque precis post sacra oblata feritur,
 Et caro dum jacuit, mens ejus in æthera fertur.

XXI.

Incipit ode in laudem sanctæ Ursulæ.

Fulgor aspectus placuit virorum
 Viribus, mentis decor at supernis
 Ursulæ turmis, merito potentis
 Nobilis ortus.
 Luctibus patris tulit hæc juvamen
 Non timens regis furias caduci
 Nixa virtuti Domini potentis,
 Virgo pudica
 Quæritur sponso, trahit illa sponsum,
 Dumque se profert socias requirit,
 Aggregat festo celeres ministros
 Læta futuro.
 Jungitur sacræ comitum cohortis
 Sanctior cleri celebris caterva,
 Advenit patrum cupidus coronæ
 Fulgidus ordo.
 Summus oblatum decus, et resignat
 Pastor, haud damni pavidus minoris
 Dedicans Christo comites lavacro
 Virginis almæ.
 Irruit cultro ferus interemptor,
 Agminis sacri madidus cruore,
 Spiritus cælo subeunt aperto,
 Ossa colonjs.
 Ergo pulsantes Dominum rogate,
 Parva quo virtus meritis juvetur
 Nostra sub magnis laqueis malorum
 Undique cin: ta.

XXII.

Cantus in laudem S. Catharinæ virginis.

A Pulchra nimis nullum cupiens admittere sponsum,
 Quem non perfecti compleret forma decoris,
 Omnia qui nosset, quærens virtute potentem,
 Et qui præcipua foret ex pietate benignus,
 Virgo pudica Dei martyr Catharina quod optat,
 Obtinet, illecebras dum carnis abhorret iniquas.
 Dumque refutat opes, dum vanos spernit honores,
 Ictibus objicitur, victrix per singula fulget.
 Auxilio stabilita Dei mortalibus audax
 Restitit insidiis, promissa nec aspera curans.
 Doctaque non timuit confundere pectora doctrix,
 Nec verita in tenera sufferre flagella juvena
 Altior imperio, dum carcere clauditur atro
 B Nulla fames sanctam potuit percellere mentem,
 Dante Deo famulæ, quæ sunt accommoda vitæ,
 Visitat ancillam Dominus, reginaque clausam.
 Nec tenebras patitur, dum lux diffunditur intus.
 Conscia congregitur famulorum turba, fidemque
 Suscipiens apto quæsivit tempore palmam.
 Nec potuere rotæ constantia vota rotare.
 Nec metuit mortem portans ex morte coronam.
 Sanguineas vulnus dum mittere debuit undas,
 Lac dedit, egregio corpusque dedere sepulcro
 Turba supernorum, guttas funditque salubres,

XXIII.

Ode in laudem ejusdem virginis

Multa nos cogit bonitas puellæ
 Cantico laudes agitare nostro.
 C Pauca dum spernit, sibi quæ parentes
 Liquerant, multis opibus fovetur.
 Sceptra dum regis fragilis reliquit,
 Alta dotavit juvenem corona.
 Plurima fulsit Catharina forma,
 Sed magis pulchram numerosa virtus
 Reddidit, summi meruitque Patris
 Unico jungi speciosa Nato.
 Ejus amplexu cupiens foveri,
 Terras quod posset dare, non cupivit.
 Prosperum quidquam, mala nec refugit.
 Unde nec præsul potuit minaci
 Pectus illius remove vultu.
 Ejus et sprevit placitis favere.
 Monstrat arguto rationis acta.
 D Quæ fidem lustrent senibus togatis.
 Vicit, et victis placuit subesse,
 Fine dum vitam subeunt carentem.
 Carnifex ferro lacerat tenellam,
 Forte sed pectus nequiti ferire.
 Carceris tetra latuit caverna,
 Splendor ast summi patuit decoris.
 Et lucrum Christo parat in caterva.
 Jam novum pondus cecidit rotarum
 Ante se sacrum tulit et manipulum.
 Jussa sed tandem caput amputari
 Supplices Christo rogat favendos.
 Vulnus illatum laticem dat album.
 Cœlicæ turbæ sepelivit ossa
 Puritas manant oleum salubre.

XXIV.

Alia ode in ipsius laudem.

Laudes non pigeat prompsisse cantibus
 Quas virgo meruit, nec meritis pares
 Candor virgineus præcipuus nitor,
 Quod fulsit sapiens, et stabilis valor,
 Extolli titulis jure petunt novis
 Virtutum numerus, quo viguit brevi
 Hoc vitæ spatio suo fragili statu.
 Extollens Catharinæ niveum decus.
 Quod non dilacerent plurima commoda
 Non tollat species, divitiis cadat
 Sexus feminei libera portio,
 Grandis sub teneræ visa scientia
 Arcano invenis multa scientibus
 Dum profert fidei mystica dogmata,
 Non infert aliquid conscia concio,
 Victricis retinens lumina fulgidæ,
 Perdentesque animas inveniunt eas.
 Excellentibus fragili robor in arbore
 Experta est regimen, quæ tenuit manus.
 Dum pulsat precibus, dum furiis minax
 Carnem dilacerans sub tenebris locat,
 Ut demptis dapibus præcipitet neci.
 Splendor, sed famulæ gaudia congregat,
 Ut carnem foveant, pabula præparat.
 Verbum fructificat, germina colligit.
 Fortis terribiles non timuit rotas,
 Et mortem patitur, ne subeat necem.
 Et lac consequitur vulnera candidum.
 Montanoque locant vertice funera
 Dextræ cœlicolum, quis refluat liquor
 Reddens debilibus membra valentia.

XXV.

Loquitur virgo Maria ad Jesum natum.

Has mundi tenebras noster bene veneris infans
 Visere, qui lato diffundis lumina cœlo.
 Fili mei, filique Dei, novus accola, salve.
 Sed quis, quo properas compar genitoris? ab alto
 Prosilis quo nate venis? qui rata polorum
 Replet, tellus sinus hic mage complacet artus,
 Concludi num forte venis, qui sine carebas,
 Qui stans cuncta movens venisti in carne moveri
 Qui geris in dextra mundanæ pondera molis,
 Ancillæ, tremulique senis portabere palma?
 Cujus cœlicolæ pascuntur munere, parvas,
 Quas tamen implesti, placuit tibi suggere mammas?
 Quem superi cecinere chori, quod ante beati
 Exsultant animi venisti emitte luctus?
 Euge jam nostros subeas, mi nate, lacertos.
 Parva geret magnum genitrix, fragilisque poten-
 [tem,
 Factorem gestabit opus, nubesque decorem.
 Astat inops ancilla tibi, quæ mollia parva
 Membra tegat panno, non hic donus inclyta sum-
 [ptus
 Apparat, ancillæ desunt, ignavique ministri,
 Cumque furit Boreas, non igne, aut pelle fovebo.
 En tenerum patere loculo deponere corpus,

A En tibi pro lecto præsepe insternitur amplo,
 Qualia nate legis, tali tibi more parabo.

XXVI.

Ad laudem sanctæ Lucæ virginis et martyris.

Qui cœlo quondam statuisti lumina terris
 Spargere, de tenebras pellentis munere lucis,
 Nocte licet pressos nubes nos pallida condat.
 Lucida gaudemus tamen hic quandoque tueri.
 Clara quidam fidei gestant sub agmine virgo
 Lumina, nos docuit constanti lucida bello
 Sistere, dum precibus Dominum vicisse tonantem
 Visa quoque est morbo præstans suffragia matris.
 Multa parat dæmon, vis carnis, prælia mundus.
 Docta ferit jaculo latitantem nubibus hostem,
 Luce micans fidei carnis molimina vincit,
 B Dum se terricolæ facibus non jungit amantis,
 Quæ potiora quidem cœlestis foedere sponsi?
 Quem fovet in minima diffundens munera membra
 Fortior insurgit mundus pro Marte secundus.
 Inde sinister adest et verbo, et verbere turgens,
 Nulla potest animum fragilis sub carne virilem
 Frangere vis clausum, de cujus robore traxit
 Robora mortalis moles, nam sistere visa est.
 Multimodis hominum conatibus acta, bonaque
 Ad loca perdendi, ut traheretur fœda pudoris.
 Incensas superat flammæ, nec vulnera mortis
 Expavit, sacraque charismate fota reliquit
 Membra quidem, terræ, sed spiritus æthera scandit:
 Hic tua iucifero resplendet culmine sedes.
 C Hæc sacer implexus tibi porrigit oscula sponsus,
 Illic quoque nos tua vota trahant o lucida virgo.

XXVII.

Incipit ode in honorem Innocentium.

Candentem segetis novæ
 Miremur cumulum chorus,
 Qui fauces teneras agant
 Coram principe canticis.
 Gaudet primipilus recens
 Ductor mittere prævios.
 Lætatur paribus puer
 Florum primitias legens
 Illic gaudet titulis loqui,
 Quos prorsus dabat inscius
 Ætas, et sine crimine,
 D Sic dignis canitur prior,
 Iustus innocuum tonat,
 Si linguæ officio carent,
 Clamat sanguineus rubor.
 Occisi resonant decus,
 Quod vivi nequeunt loqui.
 Quid vis, tigride durior?
 Quid sævis, carnibus canis
 Pejor? quid sociis vacas?
 Pignus cœlicolum putas
 Infundis manibus premis?
 Sed frustra tumeat furor,
 Et te magnificum puer,
 Materna ubera subbibens
 Vincat, te fugiens domet.

XXVIII.

Incipit de sancta Agnete virgine et martyre.

Si tibi difficile fortasse videtur habere,
 Quæ fortis potuere viri, quæ virgo pigebit,
 Amplecti potuit, quæ nomine dicitur Agnes?
 Quam non naturæ fortem perfecit origo,
 Nec tulit expertam prudentia temporis ampli.
 Forma decens extra, sed forma decentior intra.
 Hinc oculis hominum placuit, sed abunde supernis
 Egregii redolens per singula germinis actus,
 Quæ sibi sacra fides dederat speranda colebat.
 Huic quoque proposito tali se robore junxit.
 Neu blandum quidquam, nec durum verere mentem
 Posset, ceu nihil mortalia cuncta putantem.
 Quæ mulier, vel forte magis robusta virago
 Tale genus belli superet, si forma decora,
 Si teneræ tatis fluxus, si munera quisquam
 Plurima protulerit, si nobilis adsit amator?
 Ista tamen superans, illata flagella timebit.
 Hæc simul hanc juvenem cinxerunt commoda sa-

[cran

Organa non vitii, sed quæ virtutis habebat,
 Utque magis teneræ virtus occulta puellæ
 Cresceret, et pavidas igniret ad ardua mentes.
 Præparat insidias præfecti natus iniquas.
 Carnis amator, eam, sua ne connubia spernat,
 Exhortans, placidusque illi sua munera profert.
 Est mihi, virgo refert, melior te sponsus, amans me.
 Esca necis discede procul, scelerisque minister.
 Hujus virtuti quæcunque potentia cedit.
 Sidereusque decor speciei culmen adorat.
 Apta quidem facies, hilarique affecta nitore
 Voce pia dulcis, cui sermo nescius iræ,
 Non asper miseris, mœroris mens sedet expers.
 Unde nec exterior facies sua turbida visa est.
 Candor incest, fulgensque decor, speciesque rubo-

[ris,

Egregium facit hunc genitor, quam prosit imago.
 Et regale genus, animi quoque plurima virtus.
 Perpetuas contrectat opes sitibunda potentes
 Corda fovere, quibus prorsus tollatur egestas.
 Huic mihi dilecto placui, connubia secum
 Contraxi nullo penitus mutanda valore.
 Aureus et digitum circumdat circulus. ut sim
 Sponsa fidelis ei, quo sim redimita, benignus
 Plurima dona dedit, facies ornata cruore est,
 Complexumque tulit gemmarum lumine sertum,
 Excellensque genus vestis, ne forte videret
 Tanto dissimilis sponso, nec digna decoris
 Admitti thalamum, præ cunctis quos mihi legi.
 Sicque mihi adjunxit se, ego sic quoque copulor illi.
 Neu me blanda trahant, neu frangat grando mina-

[rum

Ecce hostis si bella parat, certamine victrix
 Fulgebo, teneros si nudet turpiter artus,
 Casaries me densa teget pro veste decenti.
 Si quoque prostibuli tenebris intacta locabor,
 Angelicæ tutela manus mea membra juvabit.

A Si locus infamis, Domino mea vota dicabunt.
 Si tenebrosa loci facies, perfusa recenti
 Lumine fulgebit ælius, veatisque feretur.
 Liberta sua male mihi si transmittat ephebos,
 Hinc, sua si sapient bene corda, redire liccebit
 Illæsos, sed non veritus divina peribit.
 Quem tamen effusus spero concedere votis,
 Qui sibi me junxit speciali munere, Christum.
 Cujus cantabit titulos de morte resurgens.
 Hinc rabies exorta malos sævire ministros
 Compellet, datus alter erit, qui coepta sequatur. **D**
 Illaque qui in cinerem convertat membra parabit.
 Hæc injecta rogam, divisaque flamma quiescet,
 Utque meo tandem conjungar in æthere sponso,
 Guttore transfigar, sed mens ad celsa volabit.

B

XXIX.

In eandem.

Ignis divini radians amoris
 Corporis sexum superavit Agnes,
 Et super carnem potuere carnis
 Claustra pudicæ.
 Cogitur stupris maculanda vulgi,
 Nuda famosam subeat lupanar,
 Angelus castæ pudibunda servat
 Membra puellæ.
 Candidi cælo veniunt amictus,
 Clarus obscenæ Dominus refulget
 Splendor, et gratos superant odores
 Fornicis arcus.

C

Perdidit vitæ juvenis decorem
 Ausus intactum violare corpus,
 Virgo sed veræ revocat saluti
 Funus acerbum.
 Flamma, divino dominante nutu,
 Friget æstivos imitata rores,
 Virginis corpus Domino dicatum
 Jussa cremare.

Mista sacra:to moriens cruore
 Lactis effudit nivei fluentia,
 Quam ferus licitor lateri profundum
 Condidit ense.
 Spiritum celsæ capiunt cohortes
 Candidum, et cæli super astra tollunt,
 Jungitur sponsi thalamis pudicæ
 Sponsa beatis.

D

Diva nunc nostræ miserere sortis,
 Et tuum quisquis celebrat tropæum,
 Impetret sibi veniam reatus,
 Atque salutem.

Redde pacatum populo precanti
 Principem cæli, Dominumque terræ,
 Donet ut pacem pius, et quietæ
 Tempora vitæ.

Laudibus nitem celebremus Agnum,
 Casta quem sponsum sibi legit Agnes,
 Astra qui cæli moderatur, atque
 Cuncta gubernat.

XXX.

In eandem,

Ardet intactæ faciem puellæ
Præsidis natus, stabilis sed illa
Tale responsum juveni pudico
Retulit ore.

Quid meos frustra thalamos requiris
Pabulum mortis, laqueusque vitæ!
Turpis obæceni procul hinc recede
Criminis auctor.

Dona, quæ jactas pretiosa dives,
Pauperis mentem moveant puellæ.
Dignior sponsus meliora multo
Munera præstat.

Clarior luna, radiisque solis,
Cuncta cui parent elementa mundi,
Se mihi sponsum dedit, et perennem
Sidera dotem.

Jamque complexu fruimur pudico,
Jam caro carni sociata gaudet,
Jam sacor sanguis faciem nitent'
Murice tinxit.

Quare mortales periture formas:
Coelitus nostri placere vultus,
Vivet in terris amor iste, celsis
Vivet in astris.

Virgo nec mirum videatur alma,
Cuncta si sprevit monumenta mortis,
Quæ pium vitæ Dominum perennis
Semper amavit.

Ad tuas Agnes rogitamus aras,
Flagret in nostris amor iste fibris
Comprimens blandæ stimulos juventæ
Flamine sancto.

Ure lascivas hominum medullas,
Tutus ut dulces fugiat procellas
Spiritus mundi, domitaque victor
Carne triumphet.

Virginum laudent pia vota Regem
Quem decet sacræ genus omne laudis,
Cujus in trino veneramur unum
Numine numen.

XXXI.

Sermo ad clerum in laudem Vincentii martyris.

Hactenus aliorum referentes facta virorum
Tegmine prosarum vestivimus, ast nova patres
Ac fratres placere magis, veterata tueri
Non placet, ipsa cibos renovari mensa requirit.
Vos igitur namque huc vos traxit causa ciborum,
Non quos corpus amat, gustum præbebe recentem,
Quodque dabit Dominus læto portabimus ore.
Utque magis possit refoveri vestra voluntas,
Ad Domini matrem solito properemus honore.
Quod portemus ei, docuit nos angelus olim.
Auxilium postquam de cælo sumpsimus, inde
Confortata vigent et corda, et lingua loquentis,
Ut nostis, reverenda cohors fratresque patresque,
Vita sub hoc lapsu decurrens militat omnis.
Ergo hostes superare vacat, quod aptius ardor

A Mentis agat, quando promittitur inde corona,
Quanta est celsorum conscendere regna polorum.
Namque hic mortifero vita est exempta pavore,
Nullaque, quæ frangant, obstant adversa, salutem
Hic animam divus sitibundam pascit abyssus,
Hic quoque largifluis exundat copia donis.
Hic, qui constiterit, supremo effertur honore,
Hic quæ non cessat, circumdat gloria dignum.
Non murmur, non rumor ibi quæ fœdera rumpant.
Si qua potest pensare animus, vel si qua loquentis
Lingua potest fari, si lumina cernere quidquam,
Istis nunc conferre voles? de talibus audax
Verba dabis? nunquid meritum gaudia tentes?
Qui volet hæc, fiat valido certamine victor.

B Vincenti dabitur sertum, dulcedoque mannae,
Quæris amica? prius inimicos vince furentes.
Tres siquidem nobis objectos novimus hostes.
Tres hi lethiferis impugnant pectora telis,
Nec cessant lassare virum, nisi colla sub ipsis
Dejiciat, fractoque manus det robore victas.
O quantos latitans prostravit carnis iniquus
Pulsator, quantos detraxit ad infima mundus.
Quantos prædo vorax tenebrarum trusit ad ima.
Hi primos traxere patres ad funera prima.
Horum prima fuit proles prostrata nefando
Vulnere, quo victus periit Sodomita ruinæ
Sulphuræ adjectus quorum almus decidit ictu
Psalmodographus, sebolesque nitens, quo plurima,

[jamque

C Turba cadit, quis namque orbem sine vulnere lin-
[quit?

O nimium felix, qui tantos propulit ictus!
Hunc laudes, titulique notent, hunc fulva corona
Si quis adest talis, nostro sermone notetur,
Ignoscat tamen egregio si non sit honore
Compar, cui tamen hic dulcescat cantus in aurem,
Si modicus, libeatque graves ad summa levare
Audistis reverenda phalanx, quem laude decoret
Sancta parens hymnos, psalmos, responsaque can-
[tans.

Hunc quoque carminibus nostris describere fas est.
Hic est occiduo generatus climate victor

Prodiit, atque illi nomen Vincentius exstat:
Hinc nitidus juvenem cinxit decor, altior intra
D Splendor erat, quo summa potens, atque ima tueri,
Quem mage virtutum fecerunt agmina clarum.
Obsequiisque Dei non mundi membra subegit.
Hic postquam campis tot vinci pectora videt,
Et pavidos fugitare duces, atque hostibus ultro
Cedere projectis a sese protinus armis,
Infremuit, validumque tulit sub corde dolorem.
Ulcisci cupit, pudet hostes ferre triumphum,
Nec tamen, ut præceps se opponere tentat inermen,
Festinus petit arma dari, gestuque minaci
Bella parat, gaudent stantes hinc inde sorores,
Nec passæ externum circumdare militis artus
Officium voluere suis hunc cingere dextris,
Ecce, inquit, scutum, velo fuscata serenam

Prima soror faciem, fidei quam nomine dicunt.
 Hoc te, ne laudant, quæ sunt infesta, juvabit.
 Altera quæ capiti galeam succurreret, affert...
 Quæ sperat secreta Dei, celsamque salutem,
 Tertia dat totum quæ possit cingere corpus
 Lorica multi quam nectunt ordine cycli :
 Hæc est, quæ innumeras jungit dilectio mentis.
 Quarta dedit stabilem justis vestita decore
 Thoracem, femorique tulit, qui congruat ensem.
 Virgo pudica suo gestans cognata pudori
 Tegmina texta dedit, telum prudentia triplex.
 Sacraque lex pugilem forti præmunit in arcu,
 Unde queat validis hostes penetrare sagittis.
 Cruribus aptatur quam protulit ocrea duplex
 Virgo humilis, pedibusque dedit calcaria binis.
 Hinc amor, inde timor, domitum qui subsit habentis
 Sobrietas sternebat equum. Patientia sellam
 Attulit. Aurato præfulgens tegmine tandem,
 Quod rex contulerat, adversos quæritat hostes,
 Et vincens exit quo vinceret, inde superbæ.
 Stant acies, stat et ipse micans cœlestibus armis.
 Prima aciem juxta movit caro, nulla minatur
 Vulnere, non torvos demonstrat in agmine vultus,
 Lubrica sed placidi speciem mentitur amoris.
 Oscula lethifero dans inviscata veneno,
 Arridensque parat sietum cantansque dolorem.
 Pulchra affert oculis animam prædantibus aures,
 Dulcisonis pulsare modis molitur inertem
 Hinc reddens animum, nares demulcet odore
 Multimodo, gustumque trahit varia arte saporum,
 Inque cibis firmenta novat, dans mollia tactum
 Allicit, hinc miseram confundens crimine mentem.
 O te felicem, quæ tantos viceris hostes!
 Hanc ubi persensit juvenis clam sistere bellum,
 Non tulit ingenuos secum miscere lacertos,
 Blanditiasque pugil dignans sprevit iniquas.
 Sic fugiens vicit, nam sic fugisse decorum est.
 Calcibus urget equum, rigidasque imponit habenas.
 Mundus adest contra, trinumque præordinat agmen.
 Errorum præcedit onus, nam dira tyrannus
 Arbitrata Deum, quod fictos fictile sculpsit,
 Spicula falsidico lethalia sparserat ore
 Ictibus opponit clypeum, vicitque superbum.
 Ecce aliud pugili vincendum opponitur agmen
 Vanus amor, quo pulchra domus, quove uxor amatur
 Quo soboles dulcis, quo pulchrum quæritur aurum,
 Istaque cœlesti miles superabat amore.
 Obvius interea robustam impingere mentem,
 Ipse timor sæcli tentabat, casside fortes,
 Reppulit impulsus, dum nulla infensa malorum
 Vis potuit mentem prosternere militis almi.
 Ille, inquit, manda, Pater inclyte, verba tyranno
 Opponam. Jubet ille libens, quæ verba tyrannæ
 Infelix, quæ verba refers? cur sacra negari
 Nostra jubes? me, me credis pavescere vultum,
 Terroresque putas animum pulsare minaces?
 Plus te torquebo si torqueas, ipsaque pœnas
 Ultrix pœna dabit, feriereque, quam trahit arcu.
 Taliter infestum miles superaverat hostem,

A Cum procul indignas, armatas Marte catervas,
 Stare jubet quondam de cœli culmine jactus,
 Insidiasque parat, fraudes petiere priores.
 Insultans tenso, sed cavet vulnera telo
 Christifer athleta, nec Martis ferre furorem
 Disjectæ potuere acies, fugit omnis in umbras,
 Aspectumque pavet pugilis, telumque caterva.
 Inde cruentorum trux illi opponitur agmen
 Carnificum, gens hæc sequitur vexilla tyranni.
 His tormentorum varia committitur arte
 In juvenem sævire sacrum, cupit omnibus unus
 Opponi, celerem sellæque innixus agebat
 Quadrupedem geminis idem calcaribus urgens,
 Immotusque suos ad vulnera concitat hostes.
 Turba ferit pugilem, et feriens magis inde ferimur.
 B Plus siquidem validus poterat tolerare malorum,
 Quam manus inferret Christi succensus amore,
 Quemve putant vinci, sublatus ad æthera vincit.
 Obviat alticulis circumdatus undique turmis
 Princeps, qui pugilem quondam fulciverat armis,
 Qui bello fulgere dedit, manibusque juvamen
 Attulit, æterno concludens munere palmam.
 Nos trahat hoc speculum, nos instruat ista virilis
 Nobilitas animi. Visus sufferre laborem est
 Ingentem, succedit ei præstantior illa
 Longa quies, vitam dum perdere creditur illi,
 Vita manet nullus quam possit claudere finis.
 Parva pugil dum tecta abicit, datur alta superare
 Aula domus, fragili quia sustulit in vite plagas,
 C Pectinibus, flagrisque rogi, seu carceris antro,
 Insuperis recipit superantia munera victor.
 Transiit opprobrium, transacta est pœna, laborque,
 Sed non casura modo gaudet in æthere palma.
 Hujus chara phalaux, validis si innititur armis,
 Sectari si gesta juvat, si compare gressu
 Hostiles in Marte manus superare placetque,
 Qui pugili, et palmam dedit ille, et nostra juvabit
 Pectora, prostrato donans ex hoste decorem.
 Impetret hoc sua nobis prece victor ab alto.

XXXII.

Incipit oda excitativa militibus Christi.

Quid stas? otio qui! pugil hæres?
 Belli moveat fervidus horror.
 Quod si retrahat frivola virtus,
 En auxilium dextera Christi
 Præstat fragiles portans humeros.
 Intende ducis quam cape formam,
 Exemplar erit vita proborum.
 Dabitur forti fulva corona.
 Prudentia te protegat ante,
 Et justitia postera purges
 Ac ne tumeas, temne secunda.
 Lævam retine robore fortis.
 Summi capias jussa magistri.
 Servant fragilem, si bene servas.
 Sermone sacro sternitur hostis.
 Ensem capias hunc tibi tutum,
 Nec te subigi crux sinet hosti.
 Hæc qui steterit, non timet illum.

Tegitur miles, vota que famulens
 Moyses populum protegit orans.
 Scutum fidei suscipe fervens,
 Ictus poteris tollere victor,
 Spes det galeam, quæ caput obdit.
 Cape lorica membra tegentem,
 Quam justitiæ dextra propinet.
 Juvat et multum cingere lumbos.
 Caligis pacis subdere talos.
 Hostis latitans his cadet armis.

XXXIII.

Item oratio, seu confessio metrica.

Prisca lavans proprio mundi delicta cruore,
 Christe, tibi dignas fac mea verba preces.
 Id quibus obtineam solus potis ipse docere :
 Nam nego, quæ bona sunt te nisi dante dari.
 Principio non ulla malo possunt bona gigni,
 Sunt quia principio te generata bono.
 Ergo boni quidquid mea lingua referre valebit
 Pro certo credam te tribuisse mihi.
 Os ego Davidico patulum sermone tenebo,
 Illud tu repleas polliciti memorans.
 Tu fons es vivus, tu fons plus sole serenus,
 Quem quicumque bibit non aliunde sitit,
 Mane tuum tenebris nox non interpolat ullis.
 Quisque in hoc ferit non ruiturus erit,
 Hunc mihi da fontem, da lumen, et hoc mihi post hæc
 Quod peto quin habeam non dubitare licet.
 Cur ego me miserum tantum confidere de te
 Debeo, qui tantis criminibus teneor.
 Debeo, Rex pie, debeo, tu caro, victima, census,
 Facius es, exitio liber ut esset homo.
 Mors tua vita fuit cunctorum, vitæque vita,
 Quam diversæ res esse probant idem.
 Hoc hominis meritum, non, sed tua gratia fecit,
 Quæ confidendi jus mihi semper erit.
 De te dum fuero confidere non dubitabo,
 Quod quicumque tuo servet amore facit
 Arsit piscator hoc, et publicanus amore,
 Cum subito merces sprevit hic, ille ratem,
 Hinc est pro minimis redemptio maxima donum,
 Claviger hic cæli, legifer ille Dei.
 Arsit amore tuo, qui te suscepit ovanter.
 Hospitio princeps, arsit amore tuo.
 Arsit amore tuo cujus nec in Israel esse
 Æqua fides potuit, arsit amore tuo.
 Arsit amore tuo, quæ sæpe repulsa salutem
 Obtinuit proles, arsit amore tuo.
 Arsit amore tuo, cujus tua simbria fluxum
 Sanguineum statuit, arsit amore tuo.
 Arsit amore tuo, tua quæ vestigia tersit
 Crine, lavans lacrymis, arsit amore tuo.
 Nemo sed ex illis arsit, nisi cum voluisti.
 Si vis hoc et ego munere dignus ero,
 Sive fides fuerit, sive spes, aut amor idem,
 Quidquid eos juvit, gratia dico fuit.
 Gratia dico dedit bona si mortalibus ægris,
 Vera quidem data sunt, gratia dico dedit.
 Non fuit æger homo postquam male credula pome

A Fregerat Eva virum quam superarat hydrus.
 Vixit homo misere postquam se limine vitæ
 Mortis in hoc miserum se tulit hospitium.
 Id sine labe fuit, sed tabes sordida rupit.
 Mundus ab opposito nomen habere putem.
 Mundus erat mundus, mundus cum munda creares ;
 Immundus cœpit sordibus esse hominis.
 Ille vir, ille nocens qui sacra cupidine ductus
 Jura novo primus fregit in orbe fuit.
 Principium litis fuit, exemplumque furoris,
 Qui prius humano sanguine sparsit humum.
 Sed licet hic sanguis pœnas indixerit orbi
 Grande sacramenti prætitulavit opus.
 Scilicet e lateris stillavit vulnere sanguis,
 Qui pepulit pœnas, lavit et omne nefas.

B O pia latronis vox hujus digna cruoris,
 Cui dedit ad vitam sanguinis unda viam!
 Hoc etenim valido conspersus membra liquore
 Æthereo posuit primus in axe pedem.
 Principibus vestras hic dixit : Tollite portas
 Et pateant Domino cœlica regna suo.
 Unde novum genus hoc, et gloria tanta triumphi,
 Uti pro pœna proque salute cruce.
 Cur inopinus amor duci pro crimine justi
 Andet in ore Dei tale. Memento mei.
 Nonne tuæ, Deus, est hæc immutatio dextræ.
 Fit tuus hoc verbo signifer, ante latro.
 Sic quoque vermiculo delicta simillima rubro
 Alba velut nivei lana coloris erunt.

C Hæc enim bibulis si connumerentur arenæ,
 Deleri subito te miserante puto.
 Credere sic docuit, cujus centesima pronis
 Ad reliquas humeris perdita fertur ovis.
 Credere sic docuit meretrix, quo munda recessit
 Omnibus hæc vitii plena Maria fuit.
 Credere sic docuit qui flentes crimina lavit
 Præcipue Petrum quando negavit eum.
 Esse tibi tanti pietas me summa rogarem,
 Sed maris admissis cedit arena meis.
 Attamen hoc pacto, quo se David, ipse rogabo,
 Judex par paribus jus scio juste dabis.
 O bone mi Jesu, dementia quanta videtur
 Hoc dare me cuiquam ne David esse parem.
 Sed quid agam toto cum nil sit prorsus in orbe,

D Cui possit sceleris par mundus esse mei.
 Quotidie pecco, momentis omnibus erro,
 Utque canis vomitum sæpe relambo meum.
 Prætereo vitii lethalibus omne creatum
 Consiliis spes est, qui mihi præstet abest,
 Quid faciam, quid agam, quo me, Pater optime,
 [vertam.

Ultimus ecce dies ille tremendus adest.
 Quid faciam, quid agam, cum non qui liberet adsit,
 Dum sua facta nocens nemo negare potest!
 Quid faciam, quid agam, cum tanti judicis ira,
 Omnes perpetuo damnet in igne reos.
 Tu mihi quid faciam, tu consule consiliator
 Unice, qui veniæ totus haberis iter.
 Tu mihi quid faciam, tu dic, qui condita quæque

A te sunt, facere nulla fuisse potes.
 Tu mihi quid faciam tu dic, qui fluminis undam
 Astra, sonum, pelagus, unde laventur habes.
 Desidiose puer, quantum tibi prava voluptas,
 Temporis eripuit, cum primo semper ab ævo,
 Usque senectutem, tantis impune vacares
 Deliciis, quando tenuis propriusque salutem
 Languor erat, sola ruinis medicina paratis
 Absque labore uti poterat, nunc viribus ip-sis
 Est opus. Ista quidem jam non sunt ulcera solum
 Mollibus unguentis credenda, nec apta tumori.
 Auxilium valido præstabit spongia morbo.
 Expedi indulgere tibi tam rebus acerbis,
 Et frenare voluptatem. Lætissima traxit
 Hactenus ad culpam caro, nec te afflicta reducat
 Ad veniam constanter age, pro viribus ista
 Assidue vigila, noctesque, diesque labora
 Omne scelus populare manu. Sittientibus haustum,
 Tegmina da nudis, sed et esurientibus escam.
 Ablue te lacrymis, emunda fletibus, omni
 Evacua mentem vitio, virtutibus imple.
 Sint moderata tibi jejunia, lectio jugis,
 Psalmodia frequens, oratio sedula, nullum
 Te moveat, vel solvat onus, metire laborem
 Pollicitis, operam mercede, brevemque triumphis
 Pugnam perpetuis. Minus est quodcumque laboras
 Præmia si spectes, non ut nitentis ad alta
 Ascensus facilis, sudorem denique quantum
 Perpetitur qui conatur juga summa subire.
 Tu quid ut in cælum vadas? te maxima merces
 Vita beata manet, tantum fac jura sequaris
 Præsignata tibi, semper reminiscere, nullum
 Te moveat, vel solvat onus : non miles habetur
 Dara reformidans, marcet cum deside virtus.
 O bone mi Domine, spes mea, lux mea, Christe,
 Qui vigor est verbis, qui medicina tuis.
 Hactenus in pœnas me lapsum culpa petebat,
 Nunc est cum pœnis culpa remissa meis.
 Languor heri valido fregit mea membra dolore,
 Sana sed hæc hodie sunt pietatis ope.
 Sero sui scopulis collisus, et omnibus undis,
 Mane mihi potior littore portus adest.
 Omnibus affirmo falli veraciter illos,
 Qui veniam lapsis sæpius esse negant.
 Qui dare te veniam lapsis post mille negarit
 Non possit veniam lapsus habere semel.
 Qui dare te veniam scelerum post millia credit
 Millia post scelerum nulla negetur ei.
 Es totus pietas, es et indulgentia totus,
 Totus pax, totus gratia, totus amor.
 Tam leve quis dat onus, mandatum mite, si Jele
 Consilium, munus fertile, suave jugum.
 Mitibus ista quidem sunt levia, dura superbis
 Semper, et ignaris est labor iste gravis.
 Quam super imponis sit sarcina magna laboris,
 Me modo delicti sarcina nulla gravet.
 Me jussis expono tuis, maris alta secabo,
 Tu ne retrorsum dent mea vela, fave.
 Ut nihil impediatur me prorsus ab orbe tuere,

A Quo ruit ille tuis factus homo manibus.
 Transactis enim plusquam sex millibus annis
 Pugnât inhumanum hic sine fine genus.
 Insidias doctus, fraudes, artesque nocendi,
 Estque magisterium nosse nocere suum.
 Ille vetustatis didicit quæcumque per usum,
 Fert et ubi virtus non ruitura manet.
 Nonne Job impetiit maledictis, cæde, ruinis,
 Vulneribus flueret totus ut in saniem?
 Et nisi tunc animas tantum servare juberet
 Perderet hunc intus ut sua quæque foris.
 Unde tibi genus est natalis, et unde secundus
 Magnum constat ei succuuisse David.
 Sed tamen, ut flevit, fletu scelus omne peremit,
 Unde ruit victus. victor eo rediit.

B Ille Salomonem sua nec sapientia juvit,
 Nec summis opibus regius auctus honor,
 Quem peinitus stravit consuetis fraudibus hostis;
 Causa quod iste ruit improba flamma fuit.
 O quoties studiis a te pastore malignis
 Perderet ut captas sollicitavit oves.
 O quoties animas, quas curia celsa manebat,
 Tartarcas usque præcipitavit aquas.
 O si nunc tellus, aer, mare, tunc quod olympus
 Posset ut infernus selus haberet eum.
 Sulphureos lapides in quam jaculeris, et ignes
 Impia Leviathan mittere tela veta.
 Hujus et infestant capitis nequissima membra,
 Sed confringe caput, membra repente cadunt.

C Jam dedice puer puerilia verba, tuisque
 Pone modum nugis; tua vota silentia longa
 Poscunt : fac sileas; nullum dabit emolumentum
 Copia dicendi rerum jactura tuarum.
 Regis habes animum, nec ab hostibus ut violeris.
 Momento pateris, tibi jus, quodcumque licere,
 In te nobis, hoc amor efficit, hoc optatur,
 Ille tui nimius. Quid enim mirabile ducis
 Edere prava malos; inferre maligna malignos?
 Estne navi quidquam, si callidus insidiatur,
 Hostis prosequitur, nocet adversarius? an non
 Filius offendit, servus delinquit, amicus
 Labitur? humana pravos, et perfidiosos
 Fert natura : licet metuas, patiaris oportet,
 Quod metuis pugnare, tibi pugnare necesse est.

D Felices hæc pugna citat, miserosque perurget.
 Aggreditur reges, et vulgus inane lacessit.
 Exceptum nullum patitur, victoria litem
 Hanc dirimet, sedabit et hunc suprema furorem.
 Ne timeas, ne formides, ne forte, quod absit!
 Desperes, poteris, poteris reparare salutem
 Sæpe resistendo. Quo missile quodque repellas,
 Robur habes fidei : tenebrarum damna pavescit
 Lucis filius, aut nocturna pericula, cujus
 Est pater ipse dies, an signa minantia, cujus
 Est dux invictus. Confide, juvabo, nec esse
 Plasma meum dubites, manuum factura mearum,
 Quem tanto pretio, quem tanta merce redemi.
 Num patiar periri? quid enim descensus, et ortus,
 Esuriesque, sitis, lacessere, flere, pavere,

Quid colaphi, sputa, spinæ, quid arundo, flagella, **A**
 Quid crux, quid clavi, quid acetum, fongia, et fel,
 Lancea, mors, tumulus, descensus ad ima, vel ipsum
 Profuerat redimi? dum spectas ista, timere noli:
 Tanta tibi longe providimus arma. . . .
 Hæc ubi confidas, hæc hostis signa veretur,
 Hæc timet, hæc refugit, vires his denique sensit
 Fractas esse suas, enervis hic, invalidusque
 Est, sed ob innumeros nervoso poplite casus
 Disca frequens ejus callum durabile duxit.
 Cunque cadens alitur, nequit, et de cruore laborat,
 Deque genu pugnat, nullum quod debilitatus
 Exerat est robur. Levis hæc, sed sedula lis est,
 At lis membrorum licet hæc de lite sit orta,
 Et licet ad finem lis utraque tendat iniquum;
 Scilicet ut mentes humanas dissipet, instat.
 Divinæ mentis ratio tamen una duabus
 Vincendis non est, aliam patientia frangit,
 Vis aliam, dignam illa dabit post prælia palmam;
 Hæc cæli regnum. Gaudent hæc bella supernæ
 Virtutes, gaudent vates, gaudent patriarchæ,
 Ista senatus apostolicus lætatur, et hæc sunt
 Dulcis martyribus, tales et læta triumphos
 Spectat virginitas, exsultant rebus in istis
 Felices animæ, mihi sunt hæc grata corona,
 Quos ego præ meritis victoribus ipse rependo,
 Confirmant animum constanter ad omne ferendum.
 Me genus humanum patrium cognoscat habere,
 Atque severum animum, cui complacet ire fre-
 [quenter
 Ad studia prolem, feriatis nulla diebus
 Otia concedi, sudorem sæpius illis
 Excuti, et interdum lacrymas, nec servat in um-
 [bra,
 Nec foret in gremio, tristari, flerique, patique.
 Grandia perpetitur, per lædia pinguis languent.
 Quolibet hæc motu fuerint agitata laboris
 Deficiunt onere proprio, nullum feret ictum
 Prosperitas illæsa. Quis et non otia pœnam
 Strenuus æstimat? ingentes industrius omnis
 Res gerit, ut faciles nisi cum majore recusat
 Vel pace componi; nam vincere digna paratam
 Vinci nec laus est, nec gloria. Fortis ab illo
 Cum quo luctatur securus poscit in ipsum
 Viribus eniti totis, at læta feriri,
 Cædi, vexari, patitur, nisi par reperitur.
 Pluribus obicitur, tum quid patientia possit,
 Polleat et quantum, clarescit. Sic faciendum
 Esse bonis perpende viris. An forte vereris,
 Quos tibi conspicuos dat imago sola honorum,
 Quorum sunt animi veluti per somnia longa,
 Vanæque delusi, quos ebore mundus et auro
 Compisit et argento. Tu pro felicibus illos
 Aspicias, at si qua lateant specularere, non qua
 Occurrunt, miseros, fœdos, turpesque videbis
 More suæ fabricæ cultos extrinsecus. Ista
 Prosperitas stabilis non est, sed vitrea, crusta,
 Et tenuis. Dum stare licet, propriumque videri
 Ad votum, rutilant, cum quod disturbet et illos

Detegat, occurrit, mox apparent aliend
 Quæ fuerint sordes tunc sub splendore latentes.
 Do bona certa bonis, quo plus versavoris illa.
 Undique, et in species meliora forinsecus illi
 Non fulgent, introrsus enim bona semper eorum
 Sunt obversa, bonis non prosperitatis egere,
 Prosperitas est nil modo deridere potentes,
 Atque probare potes miseros, quorum gravis ira
 Pusillis animo terrores insidiosis
 Intentat studiis lethalis tela pharetræ,
 Nequitiaque manus, necis arcus, impietatis
 Arma, mali facies sunt materia cruciatus.
 Quos lædit odisse juvat, faciuntque nocentes
 Quos nocuere timent et se quibus esse timori
 Summa putent, hi felices quoties jacuere
B Illorum ante pedes, quos fastu sæpe superbo
 A pedibus pepulere suis, quoties et in istos
 Felices aliis quibus invidere parata
 Pœna redundavit, quoties qui sæpe negavit,
 Ipse petit veniam. Felix est jure putandus
 Invidiosus quem torquet felicior; esto.
 Sint felices; die ubi sunt quos noveris ata
 Sede triumphantes populis dare jura subactis?
 Olla fuere vitri, confracta est, grando liquata est,
 Flumineæ bullæ ruptæ sunt, umbra recessit,
 Fumus præterit, nubes disparuit. Hæc sunt,
 Quæ metuis, hæc sunt; non vis pugnare, recede.
 At regione times aliena vivere pauper:
 Et quis tam pauper vivit, quam nascitur? Illis te
 Eripe deliciis, te rebus, et eripe mundi,
C Quæ quanto fugies tanto mihi propter adhæres.
 Christe Deus, vitæ veræ fabricator et almæ;
 Christe Deus, pulchri conditor atque boni;
 Christe Deus, per quem quod non est redit ad esse
 Atque quod est factum creditur ex nihilo.
 Christe, malum qui non ullum facis, et facis esse,
 Pessima ne flant, et bona perveniant.
 Christe malum nihilum, qui confugientibus ad te,
 Qui vere bonus es ex ratione probas.
 Christe Deus, per quem sunt et cum parte sinistra
 Omnia perfecta, condit pulchra bona.
 Christe Deus, quem quisquis amare potest, amat,
 [illud
 Sive sit ignorans, sive sciens quod amat.
D Christe, pater clemens, cui verum non nisi munus
 Noscere perfectum, et reperire placet.
 Christe, sator veri, per quem sunt omnia vera,
 Et per quem sapiunt omnia quæ sapiunt.
 Christe, pater clemens, perfecta que summa que vita.
 Quo vivit summo vivere quidquid habet,
 Christe Deus, cujus totius machina mundi
 Est regnum, qui non sensus obire potest.
 Christe Deus, cujus de regno venit in ista
 Lex enim regnat, justitiaque vigor.
 Christe, pater clemens, a quo divertere labi est,
 In quem converti surgere. Prædico te,
 Christe, Deus clemens, a quo discedere mors est,
 Et in quem regredi vita, manere salus.
 Christe Deus, nisi deceptus, quod nemo relinquit,

Quem nisi præmonitus querere nemo valet.
 Christe, pater clemens, quem non nisi purificatus,
 Non nisi mundatus invenit, invoco te.
 Christe, pater clemens, ad quem contendere, amare,
 Et quem conspicerere, est illud habere quod est.
 Christe, fides cui nos vera excitat, erigit et spes,
 Jungit amor, per quem vincimus omne malum.
 Christe, pater clemens, qui nos miserando reducis
 Ad te, qui vera janua, vita, via es.
 Christe Deus, proprio qui nos dignaris honore,
 Quisque cohæredes nos facis esse tuos ;
 Pax mea, laus mea, spes mea, res mea, lux mea,

[Christe,

Glorifico, veneror te, benedico, colo.
 Te solum lætor, te solum gaudeo, solum
 Amplector, cupio, diligo, quæro, sequor.
 Omnia si fierent rutilantia sidera linguæ,
 Hoc et arena maris, semen et omne soli.
 Hoc enim guttæ pluviales, littoris undæ,
 Cunctaque quæ nullus dinumerat numerus,
 Non tibi pro meritis laudes persolvere possent,
 Immeritum tanti quod tibi, Christe, facis.
 Verba mihi pietas pietatis plena dedisti ;
 Ad te, qua veniam, sunt ea verba, via.
 Dum te non potero, potero tua verba videre,
 Verba Dei Verbum visa videre dabunt.
 Verba novo tua sunt mellis condita sapore,
 Quem semel imbuerint, nil nisi dulce sapit.
 Sermo novo tuus est perfusus aromate vitæ,
 Vita cadaveribus cujus odore redit.
 Hunc sine te nullus potuit sentire saporem
 Usus, et hoc sine te nullus odore fuit.
 Tu novus es cordis, quem fundis in ora liquorem,
 Tuque quod in mentes fundis, aroma novum,
 In me, quod fuerat, sapor hic exclusit amarum,
 Et quod fetebat, hic procul egit odor.
 Ergo tua vitibus longe virtute repulsis,
 Ne repetant, templo tu, Deus, hoc reside.
 Tu, Deus, hoc reside, defende forinsecus, intus
 Custodi, domus hæc ut tibi tota vacet.
 Dum moror in terris, habilem me fac tibi regui
 Post habitatorem, participemque tui.
 Et quoniam prius es, quoniam pietatis amore
 Protegis humanum compatiendo genus,
 Archiapostolici, qui culmine fulget honoris
 Protege Gregorium, scis quod amare Petrum.
 Septimus in numero vigilantum munera septem
 Possideat semper flaminis illa tui.
 Cum populo reges in pace faveto fideles,
 Possit, ut Ecclesiæ tuta manere quies.
 Deprecor Agnetis reginæ fac memoreris,
 Quæ regum Regi, seque, suumque dedit.
 Te desiderii memoro, Pater optime patris,
 Tu desiderii semper adesto suis.
 Luminina luminibus totum quibus aspicias orbem
 Cerne suo studio quanta Casinus habet.
 Cernere domicilium Benedicti, contulit omne
 Hoc decus ad laudem nominis ipse tui.
 Cernere domicilium, quod te cus odc regatur ;

A Agmina jus sanctum cerne professa tummi.
 Hæc benedic, illoque sacro perfunde li quore,
 Quem Patris, atque tuus Spiritus almus habet,
 Cerne sacerdotes, levitas cerne, ministros
 Ecclesiæ reliquos, vulgus et omne suum.
 Omnes conveniunt, et noctibus, atque diebus
 Horis, momentis te sine fine canunt.
 Christus pro manibus, Christus pro lumine, Christus,
 Pro labiis, Christus pro lare cordis habent.
 Redde vicem vicibus, meritum meritisque repende.
 Mutua majoris sunt tibi danda modo.
 Quos dilecta tuis manibus plantata decores
 Vineâ producit, tu lege, Christe, botros.
 Non sit amara, nocens non extera vitis in illa,
 Ut rapiat fructus hinc aliena manus.
 B Hanc Pater, hanc Dominus jugis custodia servet,
 Sint et ei sepes spes, amor, atque fides.
 Atque cum cherubim munimina sunt paradisi,
 Undique rhomphæa flammea vallet ea.

XXXIV.

Ad Gisulfum principem Salernitanum.

Urbana potius nobilitate
 Pro certo nihil est sola, quod actus
 Munitos probat, et cuncta refellit,
 Quæ prodit levitas, maxime princeps.
 Quidquid nempe probi possidet orbis,
 Hoc totum probitas fecerat Urbis,
 Quam servare domi, militiæque
 Decrevit stabili jure senatus.

C Tu virtute animi corporis, et vi
 Augustos sequeris, nulla Catonis
 Te vincit gravitas, solus habetis
 Ex mundi dominis rite superstes.
 Quis jam frondifera tempora lauro
 Miles te religat dignius usquam.
 Si Carthagini hic victor adesset
 Consul sponte tibi cederet ipse.

Tarpeiæ solitæ cernere rupes
 Victrices aquilas, protinus omni
 Pulsa mœstitia, Cæsaris acta
 Gaudent præside te posse novari.

Gallos namque duces colla ligatos
 Antiquo gravibus more catenis,
 Nec vidisse juvat, ni videant nunc
 Hos a te reprimi Marte recenti.

D Paulos, et Fabios, Corneliosque,
 Gracchos, Fabricios, Roma Lucullos,
 Te viso memorat, hisque decenti,
 Quem virtute parem monstrat, et armis.

Hæc mucronæ tuo frangere Pyrrhi
 Jam festinat opes, Annibalisque
 Fortunas veteres, atque furores,
 Ut stringat solitis legibus orbem.

XXXV.

Ad Guidonem fratrem principis Salernitani
 Cognita causa mei, fortissime Guido, vigoris,
 Sume licet modicum carminis hujus opus
 Non fero divitias, amor est, cui nullus habendi
 Des nisi quæ largæ munera digna manu.

Fama tuos peribet constanter ubique triumphos,
 Quos mea non patitur dissimulare Iura.
 Qui genus a regum contraxit stirpe, probaris
 Gnaimarii magni filius esse ducis.
 Hujus in imperio quæ nunc est parca, Salernus
 Præcipua Latii ditior urbe fuit.
 Lucanus, Beneventanus, Calaber, Capuanus,
 Appulus huic bello quisque subactus erat.
 Principium Iyris (sic) fuit. urbs et regia finis:
 Non tamen hoc uti sufficiebat ei.
 Extulit hanc Babylon peregrinis rebus, et auro
 Sphæra quibus solis accidit ampla locis.
 Æmula Romanæ nimium Carthago salutis
 Plurima pro pacis fœdere dona dedit.
 Theutonici reges donati sæpe fuere
 Magnificeque sui ponderibus pretii.
 Tum medicinali tantum florebat in arte,
 Posset ut hic nullus languor habere locum.
 Sed postquam patriæ pater et tuus ante suorum
 Ora propinquorum confoditur gladiis,
 Quicquid habere prius fuerat hæc vita decoris,
 Momento perit, fumus et umbra fuit.
 Nam velut una lucus pecorum solet omnibus agmen
 Aere corrupto debilitare modis,
 Sic gens Gallorum numerosa clade Salerni,
 Principe defuncto, perculit omne solum.
 Non sine divino nutu fortasse fœbat:
 Viribus ut fieret fortior ipsa tuis.
 Denique bis novies juvenis tua nobilis ætas
 Solis, ut anfractus verterat et reditus,
 Totus in arma ruis, neque te nisi congrua bellis
 Præmia delectant, militiæque loci;
 Impetus, ira, furor, labor, impatientia, virtus,
 Motibus his etiam proxima si qua manent.
 Hasta, micans galea, clypeus, lorica, pharetra,
 Suntque tuxæ, sonipes, arcus, et ensis, opes.
 Quis modo Philyrides velut ante docetur Achilli
 Instrumenta tibi luxuriæ tribuit?
 Vir citharam tantus forti pulsabat inanem,
 Quam sensurus erat Hector et ipse manu.
 Non adeo potuit tantum diversa voluntas
 A semel incepta te prohibere via.
 Publica continuo quam jura labore tueri
 Vivere non præstat, vel ratione frui.
 Hoc animo sedet; interdumque, sit utile quamvis, D
 Privatis studium non adhibere placet.
 Omnibus armorum quæsitis rebus ad usum,
 Hostilem versus signa moves aciem.
 Sunt in Lucana portus regione Velini,
 Qua Britianorum vallis amœna jacet;
 Hanc, quoniam longe fuerat ditissima rerum,
 Subdiderat penitus gens inimica sibi.
 Illic tuæ præcipue patuit quod dextera posset;
 Hostibus hæc duris magna ruina fuit;
 Quorum turba tuo numerosior agmine multo,
 Et tibi non miles strenuus omnis erat.
 Parva manet socios laus in certamine tanto;
 Est diuturna nimis gloria cuncta tibi.
 Irvis inter tot, sicut leo, millia solus,

PATROL. CXLVII.

A Et perdis fontes cæde repente viros.
 Occidit hic jaculo, flatus huic cuspis ademit,
 Obrutus et telis pluribus ille perit.
 Non clypei, non lorice munimina corpus
 Custodire valent quod semel ense feris.
 Quælibet insidiis non est tibi cura gerendis;
 Omnia vis audet, fraus tibi nulla placet.
 Vi pereunt plures, fugit et post turba superstes,
 Et data victori sunt bona cuncta tibi.
 Quid meruit laudis, cui tantus cesserat hostis
 Hactenus invictus, qui modo victus adest?
 Majus onus cœptæ fuit et præsumptio pugnae,
 Sed vitium virtus, palma repe'lit onus.
 Nunc residens alta pale (sic) castris victor in aula
 Tædia jam patriæ unde fugentur habes.
 B Spem modo fecisti quod possint cætera vinci,
 Et subdi quod non credo fuisse suum.
 Siciliæ tellus Arabum miratur acervum,
 Quos tuus ipse dedit ensis, et hasta neci.
 Gentibus et validis timor, et nova causa timoris,
 Ut fuerat Macedo maximus ille puer.
 Fac igitur vincas quodcumque repugnat, et instat
 Civibus, et perimas quæque nociva putas.
 Laus et honos equitum, Guido, te nobilis usus
 Armorum faciet Cæsaris esse parem.
 Jam prius augusto dederat tua curia nomen;
 Nos quoque debemus hoc tibi nomen, eques.
 Quam cuperem posses (poteris puto) Cæsar ut orbem,
 Constantinopolis subdere regna tibi.
 C Tempora Cæsarium quantum tua posceret aurum
 Sceptra manus, humeros purpura, gemma pe'ier.
 Tu satis a Parthis auferres concitus armis
 Pignora Græcorum quanta pudoris habent.
 Quos neque pestiferæ servarent tela pharetræ
 Nec punctus rapidi grandia cursus equi.
 Jamque vale, sed ab his rebus desistere noli.
 Evigilent studium Græca trophæa tuum.

XXXVI.

Ad Gosfrit episcopum Aversanum.

Gosfrit pontificum lætitiæ penus,
 Perlongus valeas usque tibi mala
 Possint nulla nocere.
 Nunquam livor edax, ira, superbia,
 Fœdaverè tuum pectus amoribus
 Et virtute repletum
 Nulli namque magis quam tibi charitas
 Se prodit, meritis cujus ab impetu
 Es liber vitiorum.
 Nemo te cupidum dixit episcopum,
 Nec dicit penitus: « Præsul avarus es, »
 Dum sit vita superstes.
 Sic vita placidus moribus unctique
 Suspicias, veluti quum rutilum ligat
 Anrum Sarkna gemma.
 Resplendes pario marmore purius,
 Effulges roseo sole micantius.
 Quam sis cerne decorus.
 Extra sic renitens pulchrior intus es:

Sed neutra specie cuilibet imparem
 Te vel dicere fas est.
 Tu lux Ecclesiæ, cui modo præsidēs,
 Tu cleri deus et præsidium, tuæ
 Plebis spesque vigorque.
 Aversum studiis, philosophus tuis
 In tantum reliquos vincis, ut optimus
 Dispar non sis Athenis.
 In quo condita sunt organa, te duce,
 Quæ plus Threiciis sistere mobiles
 Possunt vocibus annes.
 Grates, Parthenope, dirige Galliæ,
 Ejus muneribus læta quod obtines
 Tantum taleque lumen.
 Cœlestis patriæ Paulus œconomus
 Te salvet precibus, gloria præsulum,
 Et conservet in ævum.

XXXVII.

Ad Attonem episcopum Teatinum.
 Multa promittis, tibi quæ nocere
 Rite debebunt; neque te solutus
 Proteget risus, nec honor juvabit
 Præsulis, Atto.
 Sacra mendacem canonum statuta
 Præsulem damnant, vetat atque vulgus
 Legis in contractibus approbando
 Dicere quidquam.
 De tuo lectas grege sponte vaccas
 Sex mihi, mirabile forte munus
 Tunc inauditum quod erat, Casino
 Teste, dedisti.
 Nonne sex harum velut intimatas
 Prima cum Nino Babylonis altos
 Condidit muros, cataclysmus illa
 Sensit in arca.
 Omnium linguis, avium secunda,
 Te loqui plane docuit, beatus
 Si tuis scires mundo sic Latina
 Reddere verba.
 Artium septem studiis et omni
 Pene doctrina fuerat perita;
 Teque Timæum socio Platonis
 Tertia scripsit.
 Quarta qua felix recrearis aurum
 Semper a cauda tibi sufflat aptam,
 Nec, suis cælum nisi te levarit
 Cornibus, ibis.
 Semivestitum genuit cuculla
 Quinta causarum comitem tuarum
 Pontium, cum quo sine fine mendax
 Totus habebis.
 Febribus te sexta tuetur atris.
 Floribus lætis speciebus; herbis
 Hæc tuo sit stomacho salubris
 Potio truci.
 Si potes, noli mihi, præsul Atto,
 Ultro mentiri; cole sic, amicum
 Ut decet fidum; tibi mox nec ulla
 Causa nocebit.

A

XXXVIII.

Ad Transmundum puerum scholasticum
 Transmundum metrica laude sorores
 Dignum dulce melos fingere doctæ,
 Ut vos voce quidem vultis acuta,
 Vel Phœbi cithara dicite dulci.
 Hic Aristotelis philosophi
 Versutas hereses, atque Platonis
 Fastus eloquii, mense per annum
 Uno pene studens arte refutat,
 Qua non Attica dat vincere norma,
 Sed Zetina palus, noxia semper
 Crudis cardiacis, utericsque,
 Et splenis vitio vindice passis.

B

Deridet studium sæpe decenne,
 At quando libet, hoc monte relicto,
 Lætus tendit eo tempore veris
 Causa tam citius multa scienti.

Fertur corde tenuis sic homilias
 Quadraginta legens scire, sed illic
 Nam post tot reditus, numeris hujus
 Expers prorsus adest, utpote pridem.

Versus tam bene scit Virgilianos
 Discens a puero, quam bene novit
 Quos irata libros igne Sibylla
 Combussit, quod eos renuit emptor.

Tales grammaticos vitiat Aternus.
 Hic oblivio sic juxta perosi
 Amoris, philosophos præbet inertes.
 Felices quibus hæc cognita non est.

C

Si, Transmunde, mihi credis, amice,
 His uti studiis desine tandem;
 Fac cures monachii scire professum,
 Ut vere sapiens esse puteris.

XXXIX.

Ad Guillelmum monachum, grammaticum.

Sæpe te risu puer affluenti
 Nocte post cœnam memini, Guillelme,
 Quam modo laudas nimis improbare
 Rem monachorum.

Non sit effectus quod in his voluntas
 Ullius, saltem neque pro tuenda
 Lege naturæ sine instituta
 Voce prioris.

D

Veste quod pulla referant volucrum,
 Cui frui lymphis toties negatur
 In sua lactens quoties manebit
 Arbore ficus.

Divites tantum merito beatos
 Esse narrabas, quibus hic ad usum
 Factus humanum sine mole præstat
 Omnia mundus.

Ipsæ de quorum numero fuisti,
 Cui tot Aversæ studiis acutum
 Oppidum census dedit atque dulcis
 Culmen honoris.

Per tui summum capitis vigorem,
 Perque tantorum comitum cohortem,

Dic quid ob causæ proflitens subisti
Quod reprobaras.

Nec satis pensi nec honoris ulla
Dignitas tandem miseris catervis
Liberasset me, nisi tutus isto
Jure⁹ fuissen.

Mendus hic vincit laqueis amicos,
Cum quibus voto meliore lusit,
Atque momento spoliat sub uno
Rebus opimis.

Hoc in antiquis puto lectitari
Fabulis, quod si patienter audis,
Congrua certe ratione factum
Ipse probabis.

Plus lupis sævis vitiosa vulpes
Belluis ut rex etiam marinis
Nave per pontum fieret leoni
Consultit ire.

Inde beluarum vaga multitudo,
Pro suo quæque officio, carinam,
Omne naucleri subitura jussum
Et ducis implet.

Flante vento, per pelagus levatis
Navis it velis, sed ut est in altum
Ducta, mox fiendens nimis esurire
Bestia cœpit.

Ursus immane cadit ante, postnunc
Cæteros mactat, velut exigebat
In dies ventris jugis appetitus
Ingluviesque.

Sola jam vulpes sibi cum leone
Despicit pugnam fore, seque multum
Arguit tarde placitii laboris
Consiliique.

Tum secus littus prope funerata
Mille cervorum quibus in regenda
Puppe sors esset, titubante jurat
Fraude videre.

At leo descendere sævus itam
Imperat; hos ducere fortiori
Quo valet cursu; caritura morte
Paruit ultro.

Cumque se rupem supereminentem
Ferret, ejus non comes, inquit, optem
Esse naucleri, fera cujus exstant
Prandia nautæ.

Sic suos mundus perimit sequaces,
Cujus omnino metuenda dona.
Dedicant regis vice purpuratos
Pauperiei.

Sponte nunc coram vacuus latrone
Si volo saltus per inhospitales
Canto secure, rota me nec hujus
Atra revolvat.

Non mihi marsupia plena nummis,
Non honor desunt epuleque regum,
Dum ceres detur simul et caleno
Plena diota.

A

B

C

D

XL.

Ad Hildebranaum archidiaconum

Quanta gloria publicam
Rem tuentibus indita
Sæpe jam fuerit, tuam
Hildebrande scientiam
Hic latere putavimus.

Et putamus. Idem sacra
Et Latium refert via,
Illud et Capitolii
Culmen eximium thronus
Pollens imperii docet.

Sed quid istius ardui
Te laboris, et invidæ
Fraudis aut piget, aut pudet?
Id bonis etenim viris
Peste plus subita nocet.

Virus invidiæ latens
Rebus in miseris suam
Ponit invaletudinem,
Hisque non aliis necem
Et pericula confert.

Sed ut invidearis, et
Non ut inideas, decet
Te peritia quam probi
Et boni facit unice
Compotem meriti sui.

Omne judicio tuo
Jus faveat, sine quo mihi
Nemo propositi mei
Vel favoris inediam
Præmiumve potest dare.

Cordis eximius vigor
Vitæ nobilis optimas
Res secuta probant quidem
Juris ingenium, modo
Cujus artibus uteris.

Ex quibus caput urbium
Roma justior, et prope
Totus orbis, eas timet
Sæva barbaries adhuc
Clara stemmata regio,

His et archiapostoli
Fervido gladio Petri
Frange robur, et impetus
Huius vetus ut jugum
Usque sentiat ultimum.

Quanta vis anathematis?
Quidquid et Marius prius
Quodque Julius egerant
Maxima nece nihilum,
Voce tu modica facis.

Roma quid Scipionibus
Cæterisque Quiritibus
Debit mage, quam tibi
Cujus est studiis sæpe
Nacta via potentiae?

Qui probe quoniam satis
Multa contulerant bona

Patriæ, prævalentur et
 Pace perpetua frui,
 Lucis, et regionibus
 Te quidem potioribus.
 Præditum meritis manet
 Gloriosa perenniter
 Vita, civibus ut tuis
 Compareris apostolis.

XLI.

Ad Stephanum cardinalem epitaphium.

Stephane qualis in æde Petri, quantusque sacerdos
 Exstiteris, novit Gallia cum Latio.
 Edidit hæc, et nutritiv, timuit. Hoc amavit
 Hoc te dilexit, composuit, et auxit idem.
 Judicio canonum noras terrere nocentes,
 Et sine lege reos legibus erigere.
 Nobilitas, gravitas, probitas, et mentis acumen,
 Et virtus animi magna fuere tibi.
 Quinque manere... cum sol deberet : in urna
 Clausus es hac. Requiem det tibi Christus. Amen.

XLII.

Epitaphium Attonis episcopi Teatini.

Præsulis Attonis tumulasti membra, Casini
 Marsia cui tribuit justa priora tuis.
 Istius unde domo manavit origo parentum,
 Regibus a Gallis linea ducta docet.
 Principibus Marsis satus est de stirpe Quiritum;
 Mane cum sedis Thetis honore dedit.
 Iste nam Genitrix operum tibi virgo locavit,
 Monstrat ut Ecclesiæ jura laborque suæ.
 Unus amicorum qualis cum utiliores
 Marsia vel Thetis novit habere, fuit.
 Ante dies septem quam sol in piscibus esset
 Annos triginta natus et octo fuit.

XLIII.

*Leonis Romanorum nobilissimi epitaphium scriptum
 ab Alphano archiepiscopo Salernitano.*

Hoc jacet in tumulo Leo vir per cuncta fidelis,
 Sedis apostolicæ tempore quo viguit.
 Romæ natus, opum dives, probus, et satis alto
 Sanguine materno nobilitatus erat.
 Prudens et sapiens, et cælo pene sub omni
 Agnitus et celebris semper in Urbe manens.
 Virgo ter senis fuerat cum sole diebus,
 Quando suum vitæ finierat spatium.
 (Carmina quæ sequuntur edidit novissime D. OZANAM
 in opere supra laudato.)

XLIV.

Ad Romualdum causidicum.

Dulcis orator, vehemens gravisque,

A Inter omnes causidicos perennem
 Gloriam juris tibi, Romualde,
 Præstitit usus.

Te tui census ope vel paterni
 Æris insignem, studiisque mores
 Aureos sudantibus et propinquis
 Protulit orbis;

Ulla quem nunquam potuit notare
 Criminis labes, graviter tenentem
 Nunc viri prudentis ubique callem,
 Nunc sapientis.

Civium nulli, spatio sub hujus
 Temporis, fortuna serenitate
 Prævalet ridere beatorum
 Quam tibi nuper.

Quam nimis dives stipis et domorum,
 Ruris, et quantum probitate clarus,
 Conjuge et natis fueris, Salernus
 Optima novit.

Cumque sic felix, ut in orbe sidus,
 Fulseris, mundum roseo jacentem
 Flore sprevisisti, simul et suarum
 Commoda rerum;

Quod licet visum populis amorum
 Sit, tamen, me iudice comprobante,
 Rite fecisti, potiore vita
 Perfructurus.

Vivitur quod hic libet æstimari
 Verius mortem, misere dolores
 Corporis grandes animæque curæ
 Nos ubi perdunt.

C

Non ab incæpto volo pœnitentis
 More vel cordis moveare motum,
 Cui satis constat fore profuturum
 Spernere mundum.

XLV.

Epitaphium Joannis Salernitani nobilissimi viri.

Quam fuerit vetiti crimen miserabile ligni,
 Sat patet ex solo quod perit omnis homo.
 Simplicitas puerum, juvenem vis nulla tuctur,
 Nec valet ingenii dogma favere seni.

His fuerat functus juvenis, hic forte sepultus
 Sed ibi nil valuit, mors fera cum rapuit.

D

Est dolor immensus, quibus est modo nota Salernus
 Flent procul exanimem; flos fuerat patriæ.
 Tertia cum terris se lux daret arcitenentis,
 Ad patriam pacis crimine liber abit.
 Omnibus his sanctis animam commendo Joannis
 Hunc habeant secum, deprecor, ante Deum.

XLVI.

Versus de sancta Sabina martyre.

Antiphonæ et responsa.

Invitat. Æthereo regi populi jubilate redempti;
 Martyris eximie subeunt pia festa Sabinæ,
 Ad noctem. In labiis diffusa tuis est gratia Christi :

Propterea benedixit te semper Deus idem.

a Sanctificavit eam Dominus, qui condidit illam,

- Lætificat verus quam fluminis impetus ejus.]
a Rex elegit te, summi Patris unica proies.
 Ex Jacob specie cujus Deus exstitit hæres.
a Mons Sion exsulta, congaude, filia Juda ;
 Judicio Christi super æthera martyr abisti.
a In te lætetur tua plebs, Rex maxime regum,
 Ad te conversis qui pacis munera reddis.
a Porta Sion, dilecta Deo super atria Jacob,
 Voce Creatoris tibi laus confertur amoris.
a Permanet ante Deum confessio martyris ejus,
 Atque decor clarus nulla qui labe notatur.
a Lux hodie justis et rectis corde refulsit,
 In qua pro summis lætare, Sabina, triumphis.
a Vocibus et psalmis sapienter psallite, sancti,
 Quos Dominus vitæ comites læcit esse Sabinæ.
a Induerat te Rex cinctus virtute decorem :
 Justitiæ pennis nos indue, maxima martyr.
a Rite Deo jubilat læto jam corde Sabina,
 Ejus in aspectu quæ sic intrare meretur.
a Ante Deum vigilat felix de luce Sabina,
 In quo quam nimium mens sancta sitiverat ejus !
a Quanta tribus pueris ignes tribuere camini,
 Tanta tibi miseri tormenta dedere tyranni.
a Gloria, vita, decus sanctis est omnibus ejus,
 Cum quibus es semper vitam sortita perennem.
q̄br. Ecce tuum roseis superaddita lilia sertis
 Exornant illustre caput : timor est tibi nullus.
 Hostili direpta manu, nos cerne precamur
 Semper et a nostris tutos fore fac inimicis.
- q̄* Ante Dei faciem mors est pretiosa Sabinæ,
 Quæ, moriens mundo, vivit super æthera Christo
 † Martyris est hodie festum : gaudete, fideles.
q̄ Mentē satis stabili tulerat tormenta tyranni,
 Ut patriam vitæ posset cœlestis adire.
 † Rebus opima nimis cum mundo cuncta reliquit.
q̄ Lætitie summam per sanguinis excipis undam :
 Martyribus semper fuit hæc obnoxia merces.
 † Gaudia digna Deo tanto cumulata trophæo.
q̄ Quam pia, quam felix, quam sancta Sabina videris
 Est tibi concessum scelerum dissolvere nexum.
 † Omnibus ecce modis te poscimus, annue nobis.
q̄ Pulchra tibi species : ut repis purpura, crines ;
 Lumina præfulgent ut fontis Hesebonis undæ
 † Emicat ex ulnis collum velut invia turris.
q̄ Dulcis amica Dei, luci collata diei,
 Dote pii Regis thalamum conscende quietis.
 † Nocte sibi media cum venerit obvia turba,
q̄ Vincla tuis precibus nostri dissolve reatus,
 Ne nos pro culpa perdat lex Judicis ulla.
 † Si poteris veniam, poteris bene poscere curam.
q̄ Judicium verum trepidanti corde timemus,
 Quando Deus fontes et justos judicat omnes.
 † Nostri fac petimus, memores in sine dierum.
q̄ Pectoribus nostris spem dona, Conditor orbis,
 Semper et adde fidem meritis precibusque Sabinæ.
 † Adsit amor verus veteri qui lege jubetur.
- Ad veap. a* Qui splendoribus in sanctorum, Christe, refulges
 Sabinæ precibus, nostri miserere, rogamus.
a Omnia fecisti mandata fidelia Christi :

- Fac et agone tuo jam nos fore pectore puro.
- a Gloria, divitiæ tibi sunt, Sabina, verennes.
His quoque nobiscum, si qua valet, utere, virtus.
- a Quem pueri laudant humilem te duxit ad astra,
Nos inopes inorum relevet virtute bonarum.
- a Cum populis gentes Dominum laudate decenter,
Quæ cupitis munus conquirere martyris hujus.
- a Magnificat Dominum Sabinæ spiritus almus,
Gaudet et exultat, nec contristabitur ultra.
Hanc humilem Christus foris ut respexit et intus,
Auxit et ornavit, cœli super astra locavit.

SERMO ALPHANI

Super evangelium : *Cum transiret Jesus per civitatem suam, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine, et ait illi : Sequere me, etc.*

(UGHELLI, *Italia sacra*, tom. X, col. 79.)

Evangelica lectio quæ nunc auribus vestris insonat, dilectissimi, velut insignis inter cætera Dominicæ eruditionis oracula incoerentem peccatorum conscientiam recreat; tabescentes animos erigit, pusillanimitatis et diffidentis frigus excludit, et ad concipiendam spem veniæ dejectum in alta suspendit. Quis enim de scelerum suorum quantumlibet immanium enormitate diffidat, cum audiat beatum Matthæum venalis lucri quæstibus inhiantem non modo repente vocatum, sed ad obtinenda præcipua duo ministeria curiæ cœlestis adscitum? Nimirum ut apostolici senatus conscenderet apicem, et inter socios evangelistas, in eo quod primus est, privilegii susciperet dignitatem, quod utrumque munus nulli prorsus alii collatum est, nisi Matthæo tantummodo et Joanni. Et quoniam *Juannes Dei gratia* dicitur, Matthæus etiam *donatus* interpretatur, dum uterque geminæ dignitatis dona promeruit, ut, inquam, profecto gratia doni cœlestis infulsit, sed ut imple-retur illa sententia qua dicitur : « Ubi abundavit iniquitas, superabundavit gratia (*Rom. v, 20*). » Matthæus quoniam scribendi in evangelica veritate fecit originem, ducis ac præceptoris inter cæteros evangelistas possidet claritatem, cui nimirum aptissime congruit illa sententia qua dicitur fidelissimus et omni acceptione dignus, quoniam « Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum, ut in me primum ostenderet omnem patientiam ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam æternam (*I Tim. 1, 15*). » Unde factum est, sicut nunc evangelica narravit historia, ut « eo discumbente in domo ejusdem Matthæi, multi publicani et peccatores venientes discumberent cum Jesu et discipulis ejus (*Math. ix, 10*). » Quos enim scelerum suorum inordinata conscientia a Redemptoris accessu arcere poterat, Matthæi familiare cum Domino contubernium, ut accederent, provocabat. Et dum ad pietatis fontem

A propinquum conspiciunt publicanum, felix jam audacia præsumentes, ipsum fontem non adire dubitant cum reliquis peccatoribus publicanis. De qua nimirum publica communionem fontis æterni per Prophetam dicitur : « In illa die erit fons patens domus David, habitantibus in Hierusalem, in ablutionem peccatoris, et menstruatæ (*Zach. xiii, 1*). » Fons opertus ac occultus est unigenitus Patris invisibilis Deus; fons vero patens est idem Deus incarnatus, qui fons patens recte domus David dicitur, quia Redemptor noster ad nos venisse ex David genere non dubitatur. Hunc profecto misericordiæ fontem in, Pharisæica superbia, paras obstruere, dum sitiennes et aridos ab ejus accessu interitis elato supercilio prohibere : hic per os Isaïæ tibi promittebatur haustus cum dicebat : « Effundam enim aquam superficiem, et fluenta super aridam; effundam spiritum meum super semen tuum, et benedictionem super stirpem tuam; et germinabunt inter herbas, quasi salices juxta præterfluentes aquas (*Isai. xlii, 5*). » Illic iterum promittebatur, cum et alibi diceret : « Et eris quasi hortus irriguus; et sicut fons aquarum, cui non deficient aquæ (*Isai. lviii, 11*). » Sed tu in fastum tumidæ elationis impudenter erecta, et de falsæ justitiæ singularitate lenocinanter inflata, gratis expositum salutis æternæ fontem contumaciter despicias, et vivifica superni fontis fluentia fastidis. Accedens enim ad discipulos Domini, tumens et arrogans, Pharisææ pestiferæ superbiæ virus, quod in pectore tuo erat, effundis, et elationis ventum, quam tumida mente conceperas, prærapidi ac male spumantis oris spiramen exsufflas. Quare, inquires, cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? Idcirco plane cum talibus comedit, ut de publicanis iustos, de peccatoribus sanctos, de criminosis reddat apostolos. Vocat enim peccatores, ut eos propria virtute justificans efficiat innocentes. Sic nimirum, sic alibi, dum bona tua, Pharisææ, in tem-